

Tax Justice Network Israel

דו"ח בנושא
הצעה לרפורמה במיסוי
תאגידים בינלאומיים בישראל
מיסוי מאוחד (Unitary Taxation)

תל אביב, שבט תשע"ה, פברואר 2015

המחקר נכתב על ידי ד"ר תמיר שאנן | עריכה: עו"ד מורן הררי | עריכה לשונית: איילת הרינג

תוכן העניינים

1 הגדרת המחקר

1 הקדמה

א. הבעיות המרכזיות שאתן מתמודדת מערכת המיסוי בישראל בכל הקשור לעסקאות בינלאומיות המתבצעות על-ידי תאגידים רב-לאומיים

1. מבוא
2. האתגרים שעמן מתמודדת שיטת מיסוי החברות בישראל
3. הפתרונות לאתגרי המס שאומצו בישראל
4. היקפי אובדן ההכנסות בשיטה הנוהגת

ב. חלופות לכללים הנוהגים במדינות פדרטיביות והנחות היסוד שיש לדעתנו לאמץ ביחס למיסוי תאגידים רב-לאומיים

1. מבוא
2. הנחות היסוד שיש לדעתנו לאמץ בשיטה אלטרנטיבית למיסוי תאגידים רב-לאומיים
3. סיכום

ג. הצעות לרפורמה בשיטה הנוהגת

1. מבוא
2. הרפורמה המוצעת על-ידי ארגון ה-BEPS:OECD
3. אימוץ מיסוי חברות מאוחד (Unitary Taxation)

ד. סיכום והמלצות

1. דוחות מאוחדים
2. אימוץ גישת חלוקת הרווח (Profit Split)
3. שיתוף פעולה רב-לאומי
4. איסוף מידע וניתוחו ככלי הכרחי לבחינת רפורמות מס בישראל
5. סיכום

שלמי תודה

נספחים

נספח א': מיסוי על-פי נוסחה במדינות האמריקניות
נספח ב': הוראות סעיף 7(4) באמנות המס שישאל חתומה עליהן
נספח ג': איחוד דוחות מס במדינות החברות ב-OECD
נספח ד': שיעורי מס חברות בקרב כלכלות מפותחות בשלושת העשורים האחרונים
נספח ה': השוואה בין מנגנוני מס דומים בחקיקת המס המקומית במדינות ה-OECD.

הגדרת המחקר

דוח זה מנסה לבחון באופן ביקורתי כיצד ממוסים תאגידים רב-לאומיים בישראל, ואם נדרשת רפורמה בדיני המס הנוהגים. בהקשר זה, נבחן את הוראות הדין הנוהג ביחס לתאגידים מקומיים המתקשרים בעסקאות בינלאומיות עם תאגידים זרים, וביחס לתאגידים זרים המתקשרים בעסקאות בינלאומיות עם תאגידים מקומיים. יובהר כי דוח זה מתמקד בתאגידים הפועלים ברחבי העולם באמצעות תאגידים קשורים (המכונים חברות בנות או חברות אחיות) בתצורה תאגידית של אשכול חברות, המתאפיינת במבנה פירמידלי. החברה שעומדת בראש אשכול החברות או ה"פירמידה" מקימה חברות נוספות בבעלותה ברחבי העולם. רוב החברות הקשורות מוקמות לצורך קיום פעילות התאגיד, אולם ניתן למצוא ביניהן חברות שלא מתקיימת בהן פעילות של ממש. בדרך כלל, חברות אלו מוקמות במדינות שבהן שיעורי המס נמוכים במיוחד (מדינות המכונות לעתים מקלטי מס).

במהלך השנים האחרונות תאגידים רב-לאומיים רבים נגררים, על-פי רוב בעל כורחם, אל קדמת הבמה, ונאלצים להצדיק את שיעורי המס האפקטיביים הנמוכים שהם משלמים ברחבי העולם. מדובר בשיעורי מס נמוכים משיעורי המס הסטטוטוריים במדינות שבהן פועלים תאגידים אלו. נתונים אלו מטילים ספק במידת האפקטיביות של עקרונות המיסוי הבינלאומי (המעוגנים בחקיקת המס המקומית של עשרות מדינות כמו גם בכשלושת אלפי אמנות מס בילטרליות), עקרונות שאומצו לפני כשמונה עשורים, בתקופה שונה מאוד מהתקופה שבה אנו חיים ושהתאגידים פועלים.

דוח זה יבחן את עקרונות היסוד של שיטת המס הישראלית בהקשר של מיסוי תאגידים רב-לאומיים; ינתח בקצרה את הבעיות המרכזיות של שיטת המס הנוהגת בישראל; ויבחן את ההמלצות לרפורמה במיסוי תאגידים רב-לאומיים שהוצעה במהלך השנה האחרונה על-ידי הארגון לפיתוח ולשיתוף פעולה כלכלי (להלן: "ה-OECD"), שישראל חברה בו החל משנת 2010 ומחויבת לעקרונותיו.¹ לבסוף, יבחן דוח זה חלופה למיסוי תאגידים אלו המבוססת על שיטת מס המיושמת כיום באופן חלקי במספר מדינות פדראליות - מיסוי חברות מאוחד Unitary Tax. המיסוי על-פי חלופה זו מניח כי יש לבחון אשכול חברות כיחידה עסקית אחת הפועלת במאוחד באמצעות גופים משפטיים שונים, ולצורכי מס נדרש להתעלם מהמבנה התאגידי שאומץ. ההכנסה הגלובלית על-פי שיטה זו, מפוצלת בין המדינות השונות שבהן התאגיד פועל ומייצר את הכנסותיו.

חשיבותו של דוח זה לדעתנו, בין אם תאומץ שיטת מיסוי חברות מאוחד ובין אם לאו, היא בהעלאת הסוגיות הנידונות בדוח על סדר היום הציבורי בישראל.

הקדמה

בעשורים האחרונים אנו עדים לעליית כוחם של תאגידים רב-לאומיים (transnational/multinational corporations/enterprises), המכונים בספרות המקצועית גם (MNEs, MNCs או TNCs). מדובר בארגונים שפעילותם חוצה גבולות מדינתיים. ארגונים אלו מספקים תעסוקה למיליוני עובדים ברחבי העולם (כרבע מכלל העובדים באיחוד האירופי וכשביעית מהעובדים בארה"ב מועסקים בתאגידים אלו), וככאלו הם "מחוזרים" על-ידי מדינות רבות שמציעות להם הטבות

¹ לצערנו, בחינת האפקטיביות של הוראות הדין הישראלי אינה מבוססת על מחקר אמפירי. היעדר המחקר האמפירי נובע מכמה סיבות שהעיקריות שבהן הן משך הזמן הקצר שחלף מאז הורחבה התחולה מטריטוריאלית בעיקרה לתחולה משולבת, כמו גם העובדה שרשות המסים אינה אוספת באופן שיטתי מידע ביחס לפעילותם של תאגידים רב-לאומיים זרים בישראל ולפעילותם של תאגידים רב-לאומיים מחוץ לישראל. פניותינו לרשות המסים לקבלת מידע בנושא נדחו מטעם זה.

מס אם יאותו לפתוח מפעלים בתחומן.² מחקר שנערך בשנת 2000 על-ידי John ו- Sarah Anderson Cavangh העלה כי מתוך מאה הכלכלות הגדולות בעולם, חמישים ואחת הן תאגידים ענק ורק ארבעים ותשע הן מדינות. עיון בנתוני המחקר מעלה למשל כי תאגיד Wal-Mart, אשכול חברות הפועל ברחבי העולם שחברת האם שלו מאוגדת בארה"ב, הפיק בתום המילניום הקודם מחזור הכנסות הגבוה יותר מתוצרן של 161 מדינות (מתוך כ-191 המדינות בעולם לרבות ישראל).³

"Developed-country TNCs remained the leading sources of FDI [foreign direct investments], accounting for 84% of global outflows. While there was a rebound of FDI from the United States, almost half of world outflows originated from European Union (EU) countries, notably France, Spain and the United Kingdom in that order. TNCs from developing and transition economies continued their international expansion in 2006, led by Hong Kong (China) in the former group of economies and the Russian Federation in the latter. Total FDI outflows from these groups of economies reached \$193 billion, or 16% of world FDI outflows."⁴

מחקרים שונים מצאו כי פעילותם של תאגידים רב-לאומיים מושפעת במידה רבה מנטלי המס במדינות שבהן הם פועלים. מחקרים אלו אף הציגו כי למרות רווחי העתק שמייצרים התאגידים, שיעורי המס האפקטיביים החלים על הכנסתם נמוכים משמעותית משיעורי המס הסטטוטוריים במדינות שבהן הם פועלים.⁵ הצלחתם חסרת התקדים של תאגידים אלו להימנע ממיסוי אפקטיבי פוגעת בכושר התחרות של תאגידים מקומיים וביכולתן של ממשלות להטיל מס חברות אפקטיבי.

א. הבעיות המרכזיות שאתן מתמודדת מערכת המיסוי בישראל בכל הקשור לעסקאות בינלאומיות המתבצעות על-ידי תאגידים רב-לאומיים

1. מבוא

עד לפני כעשור, תאגידים מוסו בישראל בעיקר אם הכנסותיהם הופקו או נצמחו בישראל. אולם, ככל שהיקפי המסחר הבינלאומיים גדלו ועמם החשיפה של המשק הישראלי לשווקים הבינלאומיים, מומחי מס רבים מהאקדמיה, מרשות המסים ואף מהפרקטיקה השמיעו ביקורת נגד כללים אלו. בתוך כך, הוקמו ועדות ציבוריות שהמליצו לבצע רפורמה משמעותית בדיני המס בישראל. הרפורמה המוצעת כללה הרחבה של תחולת דיני המס מתחולה טריטוריאלית לפרסונאלית, תוך שמירה על זכותה של ישראל למסות הכנסות שהופקו או שנצמחו בישראל.⁶ כפועל יוצא מכך, במסגרת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132), התשע"ב-2002, תוקן סעיף 2 לפקודה באופן שמרחיב את בסיס המס על הכנסותיהם של יחידים ותאגידים כדלקמן:

² דורון לוי ואיתן אסנפי **מיסוי בינלאומי** 49 (2009); ראו http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2007/full_list/index.html

³ לוי ואסנפי, שם וכן http://www.willison.ca/home.jsp_files/top200text.htm#III.%20POWER%20OF%20THE%20TOP%20200

⁴ שם.

⁵ Kimberly A. Clausing, *Multinational Firm Tax Avoidance and Tax Policy*, 62(4) National Tax Journal 307 (2009); Mihir A. Desai and James R. Hines Jr., "Old Rules and New Realities: Corporate Tax Policy in a Global Setting," 57 Nat'l Tax J. 937 (2004); Rosanne Altshuler and Harry Grubert, *Governments and Multinational Corporations in the Race to the Bottom*, 110 Tax Notes International 979 (2006); Joseph Guttentag & Reuven S. Avi-Yonah, *Closing the International Tax Gap*, BRIDGING THE TAX GAP: ADDRESSING THE CRISIS IN FEDERAL TAX ADMINISTRATION (ed., by Max B. Sawicky) 99 (2005).

⁶ לסקירת הדין ערב רפורמות אלו, ראו יוסף מ' אדרעי **מיסוי פעילות בינלאומית** (1992) דוח הוועדה לבדיקת השינויים בדין הפנימי לעניין מיסוי בינלאומי, 25 בנובמבר 1991 (ועדת רפאל); המלצות הוועדה למיסוי שוק ההון, 1993 (ועדת גביש); דוח הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה, מאי 2000 (ועדת בן בט) והמלצות הוועדה לרפורמה במס, יוני 2002 (ועדת רבינוביץ); דוח הוועדה לתכנית המסים הרב-שנתית, יוני 2005 (ועדת קפוטא מצא).

"מס הכנסה יהא משתלם, בכפוף להוראות פקודה זו, לכל שנת מס, בשיעורים המפורטים להלן, על הכנסתו של אדם [לרבות חבר בני אדם] תושב ישראל שהופקה או שנצמחה בישראל או מחוץ לישראל, ועל הכנסתו של תושב חוץ שהופקה או שנצמחה בישראל ממקורות אלה".

במקביל, עדכן המחוקק הישראלי את הגדרות התושבות שבסעיף 1 לפקודה. עם זאת, בעוד שתושבות יחידים הוגדרה על-פי מבחן "מרכז החיים" (התושבות נקבעת על-פי הזיקות האישיות, החברתיות והכלכליות של יחידים אלו למדינה), תושבות תאגידים הוגדרה כישראלית אם התאגיד התאגד בישראל, או אם השליטה והניהול על עסקי התאגיד מופעלים מישראל.⁷ נוסף על כך, לראשונה אימץ המחוקק בסעיפים 44 ו-89 לפקודה כללים לקביעת מקום ההפקה/הצמיחה של ההכנסה. המעבר משיטת המס המתבססת בעיקר על תחולה טריטוריאלית לשיטת מס משולבת, וכן הסרת המגבלות על פעילות במטבע חוץ והגידול חסר התקדים בעסקאות בינלאומיות שתושבי ישראל היו צד להן – כל אלו יצרו אתגר של ממש לשיטת המס בישראל להטיל מס באופן אפקטיבי על תושביה, בין היתר מהסיבות שנפרט בפרק הבא.

2. **האתגרים שעמן מתמודדת שיטת מיסוי החברות בישראל**

אימוץ תחולה משולבת (פרסונאלית וטריטוריאלית) וכללי מקור המנסים להתחקות אחר המקום הגיאוגרפי שבו הופקה או נצמחה ההכנסה (תוך השארת הפיקציה המשפטית שלפיה התאגיד מהווה אישיות משפטית נפרדת מבעלי מניותיו לצורכי מס) – מעמידים בספק את יכולתה של מדינת ישראל למסות באופן אפקטיבי תאגידים רב-לאומיים מסיבות רבות שהעיקריות שבהן תפורטנה להלן.

(א) **תחולה פרסונאלית ביחס לתאגידים**

אימוץ תחולה פרסונאלית על תאגידים אינו נקי מספקות. לגבי יחידים, ניתן להצדיק תחולה פרסונאלית בשל השתייכותו של היחיד לקהילה (למדינה)⁸ והואיל וקיימת הסכמה רחבה שניתן ואף מוצדק לדרוש מאותו יחיד להשתתף במימון הוצאות הקהילה. השתתפות זו מתבצעת על-פי רוב בדרך של הטלת מס הכנסה על התעשרותו של אותו נישום בתקופה שבה היה חבר הקהילה (על בסיס היכולת לשלם).

לעומת זאת, אימוץ עיקרון זה ביחס לתאגידים מעורר קשיים לא מבוטלים מכיוון שתאגידים מהווים פיקציה משפטית חסרת נוכחות פיזית. כתוצאה מכך, סוגיית תושבותם של תאגידים לצורכי מס נקבעת במדינות רבות לפי המקום שבו תאגידים אלו התאגדו או לפי המקום שממנו מופעלת השליטה על פעילויותיהם.⁹ לגבי מבחן התושבות הראשון (מקום ההתאגדות), על-פי רוב, אין קושי פרשני הואיל

⁷ למרבה הצער, המחוקק הישראלי בחר שלא לתחום גבולות למונח "שליטה וניהול", ובדומה לכך אף בתי המשפט השונים שנדרשו לבחון סוגיה זו בעניין ע"א 3102/12 **ניאגו נ' פ"ש כפר סבא**, מיסים כח/4-ה-4 (2014); ובע"מ 1090-06 **ינקו וייס נ' פ"ש כפר סבא**, מיסים כח/1-ה-19 (2014), התייחסו לעובדות הקונקרטריות באותם מקרים, אולם בחרו שלא להגדיר מונח זה באופן כללי יותר.

⁸ סעיף 1 לפקודת מס הכנסה; ע"א 477/02 **גונן נ' פקיד שומה חיפה**, מיסים כ/1-ה-1 (2006); עמ"ה (י-ם) 7038/03 **סולל נ' פקיד שומה ירושלים 3**, מיסים כ/1-ה-17 (2003); ע"א 4862/13 **ספיר נ' פקיד שומה כפר סבא**, מיסים כח/3-ה-13 (2014); דורון לוי ואיתן אסנפי, "תושבות היחיד – סוגיות ביחס לחזקות משך השהייה" **מיסים** כ/5-א-33 (2006); ע. הלביא, י. לביא "תושב ישראל – לפי חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132), התשס"ב-2002", **מיסים** ט/5-א-80 (2002). תושבותם של יחידים לצורכי מס נקבעת על-פי מירב הזיקות הכלכליות, האישיות והחברתיות שיש ליחידים אל המדינה, לרבות נוכחותם הפיזית של אותם יחידים במדינה; והואיל ובני אדם אינם יכולים לבלות בעת ובעונה אחת בשני מקומות, על-פי רוב ניתן לקבוע בלא קושי רב כי פלוני תושב מדינה מסוימת במהלך תקופה מסוימת (על-פי רוב, התושבות לצורכי מס נקבעת מדי שנה באופן עצמאי).

⁹ סעיף 1 לפקודת מס הכנסה; עמ"ה 175/90, 130/90 **סולל בונה ארצות חוץ, סולל בונה פיתוח מקורות מים נ' פקיד שומה חיפה**, מיסים ח/2-ה-8 (1994); עניין **ניאגו**, לעיל ה"ש 7; עניין **ינקו וייס**, לעיל ה"ש 7; חוזר מס הכנסה מס' 4/2002 – היחידה למיסוי בינלאומי/משפטית "קווים מנחים לקביעת שליטה וניהול", מיום 3.3.2002, מיסים ט/2 (אפריל 2002); דוד אלקינס **מיסוי חברות ובעלי מניותיהן** כרך א 94 (2009); יוסף גרוס "מיסוי בינלאומי – הרפורמה והשלכותיה, חלק א" **מיסים** ט/5 (2002); אבי גוב "תושבות התאגיד בפקודת מס הכנסה ובאמנות למניעת כפל מס" **מיסים** כב/3-א-1 (2008); ירדנה שרוסי (אייזקוב) וליאת גרובר "תושבות לפי דין פנימי ותושבות לצורך אמנה למניעת כפל מס – הא בהא תליא?" **מיסים** כא/1-א-13; נדב שגיא ורוז יפקיור "מבחני השליטה והניהול" כמבחן מצטבר לקביעת מושבה של חברה לצורכי מס" **מיסים** כו/1-א-104 (2012); ליאור נוימן ומוטי סבן "מבחני השליטה והניהול בראי הפסיקה בישראל מפרשת סולל בונה ועד לפרשת ינקו וייס" **מיסים** כח/1-א-60 (2014).

ומקום ההתאגדות או הרישום קל לאיתור ובמרבית המקרים לתאגיד אין יותר ממדינה אחת שבה הוא התאגד או נרשם (במאמר מוסגר יצוין כי כלל לא ברור אם מוצדק לאפשר למדינה זו להטיל מס על הכנסת התאגיד בשל כך בלבד). לעומת זאת, לגבי מבחן התושבות השני המתבסס על "שליטה וניהול", לא ברור כיצד יש לפרש מושג זה, ואפילו בהנחה שהייתה הגדרה ברורה למונח, לא ברור מה המשקל שיש לייחס לצורכי מס למדינה שממנה מבוצעים השליטה והניהול, ומה קורה כאשר תאגיד נשלט ומנוהל ממספר מקומות.¹⁰

בשל העובדה שתאגיד הוא פיקציה משפטית חסרת נוכחות פיזית, הוא עשוי להיות בעל מספר תושבויות או חסר תושבויות לצורך מס. מנגד, לא ברור עד כמה מוצדק למסות תאגיד אך ורק בשל היותו תושב במדינה מסוימת. הקושי כאן נובע מכך שמבחינה כלכלית אין שום משמעות לקבוע תושבות על-פי מקום ההתאגדות (החלופה הראשונה) ואימוץ פיקציה זו במערכת המס אינה אלא כלל שירותי המאפשר תכנוני מס בקלות יחסית.¹¹

בדומה לכך, לא ברור גם עד כמה מוצדק למסות תאגיד מכוח החלופה השנייה שעניינה שליטה וניהול. במלים אחרות, הואיל וניתן במאמץ לא רב להסיט את מקום הפעלת השליטה על פעילויות התאגיד וניהולן, והואיל והלכה למעשה תאגידים רבים נחשבים תושבי מדינות שבהן לא מוטל מס (או שמוטל בהן מס בשיעורים נמוכים במיוחד) ו"נוכחותם" של תאגידים אלו באותן מדינות אינה משמעותית - נשאלת השאלה עד כמה מוצדק לבסס את עקרון מיסוי התאגידים על הגדרת תושבותם לצורכי מס.

(ב) עקרון האישיות המשפטית הנפרדת ועקרון הזרוע הארוכה (Arm's Length)

סוגיית מיסוי חברות ובעלי הזכויות בחברות אלו נחשבת לדעת רבים כאחת הסוגיות המורכבות בדיני המס, אם לא המורכבת שבהן. מורכבות סוגיה זו נובעת, בין היתר, מהזיקה הכלכלית שבין התאגיד לבין בעלי מניותיו, להבדיל מהניתוק המשפטי השורר ביניהם. במלים אחרות, על אף הניתוק המשפטי בין התאגיד לבעלי המניות, גידול ב"עושר" התאגיד הוא בעצם התעשרותם של בעלי המניות, בין מכוח זכותם לקבל רווחים אלו באמצעות חלוקתם (דיבידנד) ובין באמצעות מכירת זכויותיהם בחברה או בעת פירוקה של החברה.¹² עקרון האישיות המשפטית הנפרדת מציג לכאורה נתק בין בעלי המניות לבין התאגידים שבבעלותם, כאשר בפועל מתקיימות זיקות כלכליות שונות ביניהם. למרות זאת, עקרון זה אומץ בענפי משפט רבים¹³ וכן בדיני המס בישראל:

"לא פעם מתקשה בית המשפט להישאר נאמן לכלל הידוע כי (בהעדר חקיקה מפורשת סותרת) רואים את הגוף המשפטי כנפרד מכל וכל מבני האדם הפיזיים השולטים עליו ומנהלים באמצעותו את עסקיהם."¹⁴

לאור המורכבות שצוינה לעיל, עיגן המחוקק בחקיקה חריגים לעיקרון זה, כגון: שיעורי המס המוטבים המוטלים על תאגידים ועל בעלי מניות, פטור ממס על דיבידנד בין חברות ישראליות, הוראות הדוחות את

¹⁰ הסיבה העיקרית לנפקות עקרון התושבות ביחס ליחידים היא שלהבדיל מתאגידים, יחידים על-פי רוב משתייכים לקהילה מסוימת שבה הם שוהים רוב זמנם. כפי שציין זאת פרופ' אבי יונה במאמרו:

¹¹ Daniel N. Shaviro, *The Rising Tax Electivity of U.S. Corporate Residence* (2010), available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1683642>.

¹² דוד גליקסברג "ה'מיני רפורמה', מודל השילוב המלא ומיסוי התאגידים" **משפטים** כ 185 (תש"ן); דוד אלקיס **מיסוי חברות ובעלי מניותיהן** כרך א (2010); אמנון רפאל **מס הכנסה** כרך ב (1985).

¹³ סעיף 4 לחוק החברות, התשנ"ט-1998 הקובע כי "חברה היא אישיות משפטית כשרה לכל זכות, חובה ופעולה המתיישבת עם אופיה וטבעה כגוף מואגד" שהחליף את סעיף 22 לפקודת החברות אשר קבע באופן דומה כי "מיזם ההאגד שצוין בתעודת ההאגד תהיה החברה תאגיד, כשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית" עוד ראו אירית חביב-סגל **דיני חברות** כרך א' 15-17 (2007).

¹⁴ ע"א 314/67 **פקיד השומה ת"א 4 נ' נכסי כהנים בע"מ**, פ"ד כא(2) 748 (1967).

אירוע המס בביצוע שינויי מבנה, הוראות אנטי-תכנוניות שונות דוגמת חברה נשלטת זרה,¹⁵ חברת משלח יד,¹⁶ האפשרות להגיש דוחות מאוחדים במקרים מסוימים וכיו"ב.¹⁷

עקרון האישיות המשפטית הנפרדת חל בענייננו גם על כל אחת מהישויות השונות באשכול חברות. כפועל יוצא מכך, על אף המחקרים הרבים המצביעים על קיומה האפשרי של תלות כלכלית בין החברות השונות באשכול החברות, ועל אף המחקרים השונים המצביעים על כך שבעלי השליטה בקבוצה מתייחסים ליחידות השונות בקבוצת החברות כאל יחידה כלכלית אחת,¹⁸ דיני המס בישראל רואים בכל אחת מהחברות באשכול החברות יחידה נפרדת, ורק במקרים חריגים מתייחסים לקבוצה כאל יחידה אחת.¹⁹

עקרון האישיות המשפטית הנפרדת אומץ גם באמנות המס הביטראליות שישראל כרתה עם מדינות שונות. ביטוי לעיקרון זה באמנות המס ניתן למצוא בסעיפים 7(2) ו-9 בכל אחת משלוש אמנות המודל (אמנת ה-OECD, אמנת האו"ם ואמנת ארה"ב²⁰). על-פי סעיפים אלה, החברות הקשורות באשכול חברות נחשבות לגופים הפועלים באופן נפרד, ולפיכך מניחים שעסקאות בין-חברתיות מתומחרות על-פי שווי השוק של השירותים/טובין נשוא עסקאות אלו.

עם זאת, הואיל ובפועל במקרים רבים חברות קשורות באשכול חברות מתנהלות כישות כלכלית יחידה ולא כישויות כלכליות נפרדות, אימצו המחוקקים במדינות השונות הוראות אנטי-תכנוניות המקנות לרשות המס את הסמכות לתמחר מחדש עסקאות בין-חברתיות כאשר התמחר חורג משווי השוק של השירותים/טובין שסופקו (הסמכות שהוענקה לפקידי השומה לתמחר מחדש עסקאות בין-חברתיות מכונה "מחירי העברה"). עקרון הזרוע הארוכה (עקרון ה-Arm's Length או עקרון ה-ALS) שעליו מבוססות ההוראות האנטי-תכנוניות, מאפשר הקצאה מחדש של רווחים במקרים שבהם התנאים המסחריים שנקבעו חורגים מתנאי השוק. העיקרון אומץ במדינות שונות בחקיקת המס המקומית וכן במסגרת ההוראות האמנות למניעת כפל המס. סעיף 9 בכל אחת משלוש אמנות המודל קובע כך:

"[When] conditions are made or imposed between ... two [associated] enterprises in their commercial or financial relations which differ from those which would be made between independent enterprises, then any profits which would, but for those conditions, have accrued to one of the

¹⁵ ראו הסבר על המונח בעמ' 16-18 לדוח.

¹⁶ סעיפים 1675 ו-2275 לפקודת מס הכנסה. הסעיף נועד למנוע, בין היתר, דחיית מיסוי שוטף של תושבי ישראל שהנם בעלי מקצועות חופשיים המפיקים הכנסות זרות.

¹⁷ ניתן לציין בין היתר את החריגים הבאים: סעיף 64 לפקודת מס הכנסה (חברה בית אשר אינה מסווגת כנישום לצורכי מס אלא בעלי מניותיה, סעיף 64 לפקודת מס הכנסה (חברה משפחתית אשר אינה מסווגת כנישום לצורכי מס ואינה ממוסה אלא אחד מבעלי מניותיה); סעיף 164א לפקודת מס הכנסה (חברה שקופה לצורכי מס אשר אינה מסווגת כנישום ובעלי מניותיה ממוסים בדומה לשותפות); נוסף על כך, סעיפים שונים בפקודה מוכנים להתעלם מהיותה של החברה ישות עצמאית בפעילותיה השונות דוגמת מיזוגים, פיצולים והעברות נכסים כאמור בסעיפים 103, 104 ו-105 לפקודת מס הכנסה; חישוב זיכוי עקיף כאמור בסעיף 203 לפקודת מס הכנסה; דיבידנד בין-חברתי כאמור בסעיף 126(ב) לפקודה וכיו"ב.

¹⁸ Stanley I. Langbein, *The Unitary Method and the Myth of Arm's Length*, 30 TAX NOTES 265 (1986); James R. Hines Jr., *Corporate income taxation and International tax competition*, Ross School of Business working paper series working paper No. 1026 (2005) available on <http://ssrn.com/abstract=891233>; Mihir A. Dessai & James R. Hines Jr., *Old Rules New Realities: Corporate income tax Policy in a Global Setting*, Ross School of Business Working Paper series No. 920 (2004) available on <http://ssrn.com/abstract=606222>.

¹⁹ אלי גילבאי **מיסוי חברות החזקה ואשכול חברות** (2004); חוק לעידוד השקעות הון (תעשייה), התשכ"ט-1969.

²⁰ המונח אמנות מודל מתייחס לשלוש טיוטות של אמנות מס ביטראליות (הנחתמות בין שתי מדינות וכוללות הוראות שונות בדבר חלוקת זכויות המיסוי על הכנסות שהופקו על-ידי תושב מדינה מסוימת במדינה המתקשרת האחרת) של שלושה גופים שונים: האו"ם, ארגון המדינות המפותחות (ה-OECD) וארה"ב. באופן טבעי, הואיל והאמנות מחלקות את הזכות למסות הכנסות שונות בין המדינות המתקשרות, אמנת המודל של ה-OECD משמשת על-פי רוב כטייטה ראשונית בהליך מו"מ לכריתת אמנת מס בין מדינות מפותחות (Developed Countries), טיוטת האו"ם משמשת על-פי רוב בהליך המו"מ לכריתת אמנת מס בין מדינות מתפתחות (Developing Countries) וטיטות ארה"ב משמשת את ארה"ב בהליך המו"מ לכריתת אמנות מס שהיא צד בהן.

enterprises, but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.”²¹

מדינת ישראל אימצה את עקרון ה-Arm's Length בסעיף 85א לפקודת מס הכנסה (לרבות בתקנות שהותקנו מכוחו)²² ובחמישים ושלוש אמנות המס שעליהן היא חתומה (עוד לפני שהתקבלה כחברה מן המניין בארגון ה-OECD). יתרה מכך, עם קבלתה לארגון, התחייבה ישראל שלא לסטות מעיקרון זה.

הבעיה העיקרית הנוצרת בעקרון ה-Arm's Length, המהווה כיום נדבך מרכזי בפרקטיקה המקובלת במיסוי הבינלאומי, הנה הקושי למצוא עסקאות דומות שמבצעים תאגידים אחרים עם צדדים שלישיים. אחת הסיבות העיקריות להיעדר עסקאות דומות ולקושי במציאת מחיר שוק נובעת מההתנהגות הדורסנית של חברות רב-לאומיות ה"מחסלות" מתחרים (בין אם בדרך של רכישתם על-ידי התאגיד ומיזוגם עמו ובין אם על-ידי כך שהמתחרים נאלצים להפסיק את פעילותם בשל תחרות כלכלית עזה). כתוצאה מכך, קשה עד בלתי אפשרי למצוא עסקאות דומות המתבצעות ב"תנאי שוק", ובפועל חברות רב-לאומיות אלו עושות שימוש במתודולוגיות שמציע משטר מחירי העברה כהצדקה וכגושפנקא לתמחור המסיט הכנסות למדינות שבהן שיעורי המס נמוכים במיוחד.²³

(ג) כללי מקור – סיווג ההכנסה וקביעת המקום הגיאוגרפי שבו הופקה/נצמחה

הרחבת התחולה מטריטוריאלית בעיקרה לפרסונאלית (תוך שימור זכאותה של המדינה להטיל מס על הכנסה שהופקה בישראל) הובילה את המחוקק הישראלי לאמץ באופן פורמאלי כללים שנועדו לקבוע את המקום הגיאוגרפי שבו הופקה או נצמחה ההכנסה, וזאת בהנחה שניתן לסווג הכנסות למקורות שונים ושכל מקור הכנסה כאמור הופק או נצמח במדינה מסוימת.

חשיבותם של כללי סיווג אלו במישור המיסוי הבינלאומי נעוצה בכך שלמדינה שבה הופקה או נצמחה ההכנסה יש זכות ראשונה למסות את ההכנסה בעוד שהמדינה האחרת (הממסה את ההכנסה מכוח היות הנישום תושב בה) תמסה את ההכנסה אך ורק אם שיעורי המס בה גבוהים משיעורי המס במדינה שבה הופקה או נצמחה ההכנסה.²⁴

סעיפים 4א ו-89 לפקודת מס הכנסה אימצו את כללי המקור המקובלים במיסוי הבינלאומי (כללים שאף אומצו בשלוש אמנות המודל) שלפיהם הכנסות מיגיעה אישית (הכנסות אקטיביות דוגמת רווחי עסקים) מיוחסות למדינה שבה בוצעה הפעילות או השירות, ואילו הכנסות פסיביות (דוגמת הכנסה מריבית, מדיבידנד, משכורות) מיוחסות למדינת התושבות של הנישום המשלם.²⁵ כללים אלו מהווים פשרה

²¹ סעיף 7 לאמנת המודל של ארגון ה-OECD.

²² תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ו-2006.

²³ Reuven S. Avi-Yonah, *The Rise and Fall of Arm's Length: A Study in the Evolution of U.S. International Taxation*, 15 VA. TAX REV. 89 (1996); Hubert Hamaekers, *Arm's Length – How Long*, INTERNATIONAL COMPARATIVE TAXATION – ESSAYS IN HONOUR OF KLAUS VOGEL 29 (ed., Kirchhof, Lehner, Van-Raad, Raapach & Rodi, 2002); Reuven S. Avi-Yonah, *The Rise and Fall of Arm's Length: A Study in the Evolution of U.S. International Taxation*, Public Law and Legal Theory Working Paper Series, Working Paper No. 92 (2007).

²⁴ זכות המיסוי השנייה באה לידי ביטוי בכך שמדינת התושבות מעניקה זיכוי ממס בגובה מיסוי החוץ ששילם הנישום במדינת החוץ שבה הופקה או נצמחה ההכנסה. ראו סעיפים 199-210 לפקודה, וכן Allison Christians *How Nations Share Income*, L. J. 1407 (2012). לדוגמה: חברה ישראלית הפועלת באופן משמעותי (מקיימת "מוסד קבע") באה"ב, ממוסה על ההכנסה "האמריקנית" בשיעור מס של 35%, ובישראל אינה ממוסה מכיוון ששיעור המס בישראל נמוך משיעור המס האמריקני. עם זאת, בהנחה שהחברה הישראלית הייתה פועלת באופן משמעותי באירלנד, הכנסתה הארית הייתה ממוסה בשיעור של 12.5% ובישראל בשיעור של 14% (14%-12.5%-26.5%).

²⁵ יהושע רוזנצווייג וגרי אגרון "היבטים בקביעת מקום מקור ההכנסה" מס' 4/א-33 (1989); צילי דגן **מיסוי בינלאומי** (2004), לוי ואסנפי לעיל ה"ש 2; יוסף מ' אדרעי **מיסוי פעילות בינלאומית** (1992) *Sourcing the "Unsourceable": The Cost Sharing Regulations* (1992) Ilan Benshalom, *Sourcing the "Unsourceable": The Cost Sharing Regulations* (1992) and the Sourcing of Affiliated Intangible-Related Transactions, 26 VA. TAX REV. 631 (2007) Stephen E. Shay, J. Clifton

פוליטית שהתגבשה לפני כמאה שנים,²⁶ וכפועל יוצא מכך, בעוד שקיימות פעילויות מסוימות שניתן לקבוע לגביהן די בקלות באיזו מדינה הופקו, ישנן פעילויות רבות המייצרות הכנסות לא מבוטלות שקשה ליחסן למדינה מסוימת או אף למספר מדינות.

מטיבם, אמורים אפוא כללי המקור לזהות את מקום גורמי הייצור הכלכליים ולשייך את ההכנסות למדינות אלו. דא עקא, שקיומם של כללים אלו מניח שניתן להבחין בין סוגי ההכנסות השונים, הנחה הנתונה לביקורת לא מועטה בין היתר לאור הקושי העיוני והפרקטי בסיווג ההכנסות למקורותיהן השונים.²⁷ נוסף על כך, בעוד שלגבי הכנסות אקטיביות מנסים כללי המקור להתחקות אחר מקום ביצוע הפעילות או השירות, ביחס להכנסות שאינן מיגיעה אישית (הכנסות פסיביות), אומצו כללי מקור טכניים פורמאליים שלפיהם ההכנסה נצמחת במדינת תושבותם של המשלמים. והרי כבר הצבענו על הבעייתיות הרבה שבהסתמכות על תושבותם של תאגידים לצורכי מס.

בשנים האחרונות, הטענות נגד כללי המקור התעצמו ככל שמרכיב משמעותי מהכנסותיהם של תאגידים רב-לאומיים התבסס על הכנסות מקניין רוחני (למשל תמלוגים). זאת מכיוון שבמקרים רבים הקניין הרוחני נרשם במדינות שבהן שיעורי המס נמוכים (אף אם הפעילות הכלכלית שהושקעה במדינות אלו זניחה), וכתוצאה מכך הוביל להפחתה ניכרת בשיעור המס האפקטיבי ששילמו תאגידים אלו.²⁸

(ד) אמנות המס

בעולם קיימים שלושה מודלים עיקריים המשמשים טיטות לכריתת אמנות מס בילטרליות: מודל הארגון לפיתוח ושיתוף פעולה כלכלי (מודל ה-OECD) המשמש טיטות לאמנת מס בין מדינות מפותחות;²⁹ מודל האומות המאוחדות (מודל האו"ם) המשמש טיטות לאמנת מס בין מדינות מתפתחות;³⁰ ומודל ארצות הברית (מודל ארה"ב) המשמש טיטות לכריתת אמנה עם ארה"ב.³¹ נכון לכתיבת דוח זה, חתמה ישראל על כ-53 אמנות למניעת כפל מס, עשרים ואחת מתוכן נחתמו החל משנת 2000.³² אף שרק שלוש מהאמנות שישראל חתומה עליהן נחתמו לאחר הצטרפותה לארגון ה-OECD, אימצה ישראל את טיטות מודל ה-OECD כטיטות ראשונית ברוב האמנות שלה, אם כי ניכרות סטיות מסוימות מאמנה זו, חלקן בהשפעת מודל ארה"ב וחלקן בהשפעת מודל האו"ם.

Fleming, JR. & Robert J. Peroni, "What's Source Got to Do With It?" *Source Rules and U.S. International Taxation*, 56 Tax L. Rev. 81 (2002).

²⁶ League of Nations' Double Taxation and Tax Evasion: Report and Resolutions Submitted By the Technical Experts to the Financial Committee of the League of Nations 31, 32 (Geneva, Feb/7/1925).

"Generally speaking, the experts recognize that only the state in which the source of income is situated is entitled to impose impersonal or schedular taxes.

²⁷ Henry C., Simons, *Personal Income Taxation*. 50(1938).

²⁸ Reuven S. Avi-Yonah, *The Structure of International Taxation: A Proposal for Simplification*, Tex L. Rev. (1996); Reuven S. Avi-Yonah, *Slicing the Shadow: a Proposal for Updating U.S. International Taxation*, 58 Tax Notes 1511 (1993).

²⁹ מודל ה-OECD מהווה טיטות בסיסית למשא ומתן בין מדינות מפותחות (developed countries). עם זאת, גם מדינות שאינן חברות בארגון ה-OECD יכולות לעשות בו שימוש לצורך כריתת אמנות מס בילטרליות. כך למשל, רובן של האמנות למניעת מס של ישראל צד בהן התבססו על מודל ה-OECD אף שישראל הצטרפה לארגון רק במהלך שנת 2010. המודל פורסם לראשונה בשנת 1963 ובמהלך השנים עודכן ותוקן מספר פעמים.

³⁰ מודל האו"ם התבסס על מודל ה-OECD תוך התחשבות במאפיינים הייחודיים שיש למדינות מתפתחות (developing countries). מודל זה מנסה לחלק את עוגת המס מעט שונה ממודל ה-OECD כך שמדינות עולם שלישי מתפתחות יוכלו להשתתף באופן נרחב יותר ברווחים שהופקו בתחומן.

³¹ מודל ארה"ב מהווה טיטות בסיסית למשא ומתן שארה"ב מקיימת עם מדינות. המודל נותן ביטוי מיוחד לסוגיות אמריקאיות ומשקף את מדיניות משרד האוצר האמריקאי ואת חקיקת המס הייחודית של ארה"ב במספר סוגיות (לדוגמה: תושבות לצורכי מס וכיו"ב).

³² למועדים המדויקים שבהם נכרתו אמנות המס ראו נספח ב'. ישראל חתמה על אמנות למניעת כפל מס עם המדינות הבאות: שוודיה (1959), גרמניה (1962), נורבגיה (1966), אוסטרליה (1970), אנגליה (1970), בלגיה (1972), קנדה (1978), דרום אפריקה (1978), ג'מייקה (1984), הונגריה (1991), פולין (1991), פיליפינים (1992), יפן (1993), רוסיה (1994), ארה"ב (1994), צ'כיה (1994), סין (1995), צרפת (1995), איטליה (1995), יוון (1995), אירלנד (1995), תאילנד (1996), הולנד (1996), הודו (1996), טורקיה (1996), פינלנד (1997), דרום קוריא (1997), רומניה (1997), אוזבקיסטן (1998), מקסיקו (1999), סלובקיה (1999), ספרד (1999), בולגריה (2000), בלרוס (2000), ברזיל (2002), שווייץ (2003), אוקראינה (2003), אתיופיה (2004), לוקסמבורג (2004), סינגפור (2005), ליטא (2005), לטביה (2006), פורטוגל (2006), קרואטיה (2006), מולדובה (2006), סלובניה (2007), אסטוניה (2009), וייטנאם (2009), דנמרק (2009), טייוון (2009), גיאורגיה (2010), מלטה (2011), פנמה (2012).

בכל אחת משלוש אמנות המודל, אומץ כלל שלפיו למדינת המושב של הפעילות העסקית זכות מיסוי בלעדית. לעיקרון זה אומץ חריג הקובע כי במקרים שבהם הפעילות העסקית מתבצעת שלא במדינת המושב ופעילות זו במדינה האחרת הנה פעילות משמעותית (מהווה "מוסד קבע" כהגדרתו בסעיף 5 לאמנה הרלוונטית), אזי יש למדינה האחרת (שאינה מדינת המושב של הפעילות) זכות ראשונה למיסוי הרווחים שהופקו בתוך גבולותיה ולמדינת המושב זכות מיסוי שיוטית בגין רווחים אלו (מדינת המושב ממסה את ההכנסה אך מעניקה זיכוי ממסי חוץ). השאלות הנשאלות בהקשר זה הן כיצד יחולקו רווחי המיזם העסקי ומה מתוך כלל הכנסתו החייבת של המיזם העסקי ייוחס למוסד הקבע. שלוש אמנות המודל מבחינות בעצם בין פעילות המתבצעת באמצעות ישות תאגידית במדינה האחרת (לדוגמה, חברה בת, חברה אחות וכיו"ב) לבין פעילות המתבצעת ללא ישות תאגידית (דוגמת סניף).

(1) "מוסד הקבע" בעידן הטכנולוגי³³

עקרון "מוסד הקבע" מהווה למעשה חריג לעקרון היסוד שקבעו המדינות באשר לחלוקת "רווחי העסקים" של התאגיד המקנה אך ורק למדינת התושבות של המיזם/תאגיד זכות למסות רווחים אלו. על-פי עקרון מוסד הקבע, היה ולמיזם קיימת פעילות כלכלית העולה כדי מוסד קבע, כי אז ימוסו הרווחים המיוחסים לפעילות זו באותה המדינה (ולא במדינת התושבות). מודל האמנה של חבר הלאומים משנת 1928 מתייחס למונח מוסד קבע, כדלקמן:

"The real centers of management, branches, mining and oil fields, factories, workshops, agencies, warehouses, offices, depots, shall be regarded as permanent establishments. The fact that an undertaking has business dealings with a foreign country through a bona-fide agent of independent status (broker, commissioner agent, etc.) shall not be held to mean that the undertaking in question has a permanent establishment in that country."

תפקידו המרכזי של מוסד הקבע נוגע בחלוקת ההכנסות בין מדינת תושבות התאגיד לבין המדינות שבהן מתבצעת פעילות כלכלית משמעותית המזכה את המדינה בהשתתפות ברווחי התאגיד (בחלק שניתן לייחס לפעילות התאגיד באותה המדינה). בדומה לעקרונות היסוד האחרים שהצגנו בפרק זה, הבעייתיות בעקרון "מוסד הקבע" - המוגדר באופן די דומה בכל אחת משלוש אמנות המודל - נעוצה בכך שלצורך הגדרת פעילות כלכלית ככזו היוצרת מוסד קבע נדרש שלמיזם יהיה מקום עסקים פיזי (Place of Business) שבו מתקיימת הפעילות (בין בבעלות ובין מושכר) על בסיס קבוע (Fixed) הן במקום והן בזמן שבו מתנהלת הפעילות; וכן נדרש שהפעילות תנוהל באופן מלא או חלקי על-ידי היוזם או על-ידי מישוה מטעמו.

הגדרת המונח "מוסד הקבע" בכל אחת משלוש אמנות המודל כוללת רשימה של מקרים שלגביהם יש להניח שמדובר במוסד קבע (למשל, כאשר ההנהלה, הסניף, המשרד, בית החרושת, בית המלאכה, המכרה, המחצבה וכיו"ב ממוקמים במדינה שאינה מדינת התושבות של התאגיד). עם זאת, דוגמאות אלו משקפות זירות מסחר מסורתיות של פעילות "כלכלית על בסיס קבוע", ואילו כיום, נוכח השינויים הטכנולוגיים ומהפכת התקשורת, אין בהכרח צורך בזירות הללו. במלים אחרות, ניתן כיום לקיים פעילות

³³ אופיר לוי "מיסוי מוסד קבע – הצעה לשינויים באמנת המודל של האו"ם" מיסים כ/א-87 (2006); טל פלמבאום "מוסד קבע באינטרנט – בחינה מחודשת" מיסים כז/א-46 (2013); לוי ואסנפי לעיל ה"ש 2 בעמ' 1364-1367.

ענפה במדינות שונות מבלי שפעילות זו מוגדרת כיוצרת מוסד קבע (בהתאם להגדרות הקבועות באמנות המודל) ומבלי שפעילות זו ממוסה באותן המדינות בשל ההגדרה האנכרוניסטית של מונח זה.³⁴

בשל קושי זה, ארגון ה-OECD וארה"ב פועלים בשנים האחרונות להרחיב את תחולת ההגדרה של המונח "מוסד הקבע" כך שיחול, בין היתר, גם על פעילויות של הכנה ועזרה לפעילויות המכירה וכן על סיווג מחדש של סוכנים הפועלים במדינות שונות כיוצרים מוסד קבע. כל זאת כדי להרחיב את קשת המקרים שבהם ניתן יהיה למסות רווחים אלו במדינות שאינן מדינות התושבות של התאגיד.³⁵

למרות זאת, הגדרות המונח "מוסד הקבע" טרם הורחבו דיין כדי לעקוב אחר כל ההתפתחויות הטכנולוגיות המאפשרות לחברות להקים תאגידים במקלטי מס ולרשום את זכויותיהם בקניין רוחני במדינות אלו כדי שהכנסותיהם מתמלוגים תמוסנה בשיעורי מס נמוכים (אם בכלל), ולא כל שכן ביחס לחברות המבצעות מסחר אלקטרוני.³⁶ סוגיית הסחר האלקטרוני, אשר היקפיה גדלים משנה לשנה, מחייבת את המדינות המפותחות לאמץ חשיבה חדשה לצורך ההתמודדות עם תכנוני המס הרבים בהקשר זה. כך למשל, חברה שהנה תושבת לצורכי מס של אחד ממקלטי המס, הרוכשת מוצרים מספקים שונים ומוכרת מוצרים אלו בסחר מקוון, עשויה שלא לשלם מס בכלל. זאת מכיוון שעל-פי הגדרות המונח "מוסד קבע", פעילות במדינה מסוימת המסתכמת במכירות בלבד אינה יוצרת כשלעצמה מוסד קבע באותה המדינה.³⁷

(2) חלוקת הכנסות בין חברות ופעילויות קשורות

לאור ניסיון של מדינות שאימצו תחולה פרסונאלית על תאגידים, היה ברור למחוקק הישראלי כי בשל עקרון האישיות המשפטית הנפרדת והקלות שבהקמת חברות בנות במדינות זרות, אין מנוס מאימוץ הוראות אנטי-תכנוניות. זאת, במטרה להתמודד עם הקלות של הסטת הכנסות המיועדת למנוע הטלת מס בישראל.

סעיפים 7(2) ו-9 לאמנות המודל קובעים כי מיזם עסקי המקיים פעילות במדינות מעבר למדינת המושב באמצעות חברות אחרות שבשליטתו, הישירה או העקיפה, ימוסה על הכנסותיו על-פי עקרון האישיות המשפטית הנפרדת, ובמקרים שבהם ייקבע כי התנאים המסחריים שאומצו בעסקאות בין-חברתיות חורגים מתנאי השוק (Arm's Length), בסמכות המדינות השונות להתעלם מהתמחור שנקבע בין הצדדים ולקבוע את תנאי העסקה על-פי תנאי השוק (שככל הנראה היו נקבעים לו העסקה הייתה מתבצעת בין צדדים לא קשורים). כך למשל, ניתן לראות את ההוראות של עיקרון זה באמנת המס עם הולנד:

"מקום שמפעל של אחת המדינות מנהל עסקים במדינה האחרת באמצעות מוסד-קבע הנמצא שם, ייחסו בכל אחת מהמדינות לאותו מוסד-קבע את הרווחים שהיו צפויים לו **אילו היה זה מפעל נבדל**"

³⁴ Arthur J. Cockfield, *Reforming the Permanent Establishment Principle Through a Quantitative Economic Presence Test*, 38 CAN. BUS. L. J. 400 (2003); Robert Couzin, *The OECD Project: Transfer Pricing Meets Permanent Establishment*, 53 Canadian Tax Journal 401 (2005); Benjamin Hoffart, *Permanent Establishment in the Digital Age: Improving and Stimulating Debate through and access to Markets Proxy Approach*, 6 NW. J. TECH. & INTELL. PROP. 106 (2007); Charles E. McLure Jr., *Alternatives to the Concept of Permanent Establishment*, 6 Report of Proceedings of the First World War Conference: Taxes without Borders 1 (2000).

³⁵ מובן שהכרה בפעילות מסוימת כפעילות היוצרת מוסד קבע באותה מדינה אינה נותנת מענה מלא, ולצורך מיסוי ההכנסה במדינה שבה יש מוסד קבע, נותרת סוגיית כימות ההכנסה שנוצרה במוסד הקבע ביחס לכלל רווחי התאגיד.

³⁶ OECD - Public Discussion Draft, Interpretation and Application of Article. 5 (Permanent Establishment). Of the OECD Model Tax Convention. Available at: www.oecd.org/tax/taxtreaties/48836726.pdf.

³⁷ רפעתא עזאם **המיסוי הבינלאומי של המסחר האלקטרוני** (2013).

ונפרד העוסק באותן פעולות או בפעולות דומות, ובאותם התנאים או בתנאים דומים, ומקיים יחסים של מפעל בלתי תלוי עם המפעל שהוא משמש לו מוסד-קבע.³⁸

לעומת זאת, סעיף 7(4) לאמנת מודל האו"ם, ועד לא מזמן גם באמנת מודל ה-OECD, קבע כי מיזם עסקי המקיים פעילות במדינות נוספות שלא באמצעות ישות תאגידים שבשליטתו, ימוסה על תרומתו היחסית לפעילות המיזם הכוללת ולשם כך תחושב כלל הכנסתו הכוללת של המיזם ותיבחן תרומתו של מוסד הקבע הפועל באותה המדינה. כך למשל, קובע סעיף 8(4) לאמנת המס עם הולנד:

"עד כמה שהיה נהוג במדינה לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד-קבע על בסיס של מינון כלל רווחי המפעל לחלקיו השונים, האמור בסעיף 2 לא ימנע אותה מדינה מלקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת המינון הנהוגה בה; אך יש לאמץ שיטת מינון שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הנקבעים בסעיף זה.

כלומר, בעוד שמיסוי פעילויות בין-חברתיות, בין חברות קשורות, נדרש לכאורה לאמץ את מתודולוגיית מחירי ההעברה ועקרון הזרוע הארוכה (ALS), מיסוי פעילויות שמקיים תאגיד עם מוסד הקבע שלו עשוי להיות מיוחס על-פי מתודולוגיית המיסוי המאוחד. נשאלת אפוא השאלה אם ניתן לראות בחברה בת מעין מוסד קבע של חברת האם. פרופ' לה גאל ופרופ' אבי-יונה הציעו לפרש את הוראות סעיף 7(4) לאמנה גם ביחסים שבין תאגידים קשורים כאשר קיימת תלות כלכלית ביניהם, וזאת בהנחה שהחברה הבת מהווה "סוכן" של החברה האם, ומכוח סעיף זה לחלק את ההכנסות ביניהן שלא על-פי עקרון הזרוע הארוכה (ALS).³⁹

לאחרונה, ארגון ה-OECD עדכן את טיוטת מודל ה-OECD, השמיט את הוראות פסקה 7(4) ועדכן את פסקאות (2) ו-3(3) לסעיף 7. הנוסח החדש של אמנת המודל של ה-OECD בנוגע לחלוקת ההכנסה בין מיזם עסקי למוסד הקבע שהוא מפעיל מחוץ למדינת המושב של המיזם הנו:

For the purposes of this Article and Article [23A] [23B], the profits that are "attributable in each Contracting State to the permanent establishment referred to in paragraph 1 are the profits it might be expected to make, in particular in its dealings with other parts of the enterprise, **if it were a separate and independent enterprise engaged in the same or similar activities under the same or similar conditions**, taking into account the functions performed, assets used and risks assumed by the enterprise through the permanent establishment and through the other parts of the enterprise."⁴⁰

היינו, ארגון ה-OECD קבע כי יש לבטל את ההבחנה שהייתה קיימת בין חלוקה של רווחי מוסד קבע עם החברה הזרה שהפעילה את מוסד הקבע לבין חלוקה של רווחי חברה בת והחברה האם הזרה, והחל משנת 2010 נקבע כי יש לאמץ בשני המצבים את עקרון האישיות המשפטית הנפרדת (Separate)

³⁸ הוראות סעיף 8(2) לאמנה בין מדינת ישראל לבין ממלכת הולנד בדבר מניעת מסי כפל ומניעת התחמקות ממס לגבי מסים על הכנסה והון, כ"א תשל"ג כרך 23 בעמ' 221 (להלן: אמנת המס עם הולנד); ובסעיף 10 לאמנת המס עם הולנד נקבע כי במקרים שבהם מיזם/יזמים ממדינה אחת משתתפים בהנהלה, בשליטה או בהון של פעילות במדינה האחרת ונקבע שההתקשרות ביניהם אינה על-פי תנאי שוק, ניתן להעביר הכנסות/רווחים ממדינה אחת לאחרת כדי להביא לתמחור על-פי תנאים מסחריים כפי שהיו נקבעים בין צדדים בלתי תלויים.

³⁹ Jean Pierre Le Gall *Can a Subsidiary Be a Permanent Establishment of its Foreign Parent? Commentary on Article 5, par. 7 of the OECD Model Tax Convention* 60 Tax L. Rev. 179 (2007).

⁴⁰ Amended Article 7 of the OECD Model Tax Convention.

(Accounting) ואת עקרון תנאי השוק (Arm's Length), הן לגבי תאגידים והן לגבי מוסדות קבע שמיזמים מפעילים במדינות אחרות.⁴¹

למרות ביטול ההוראה על-ידי ה-OECD, פרופ' אבי-יונה ו-Tinhaga מציגים עשרות אמנות מס בין מדינות מתפתחות לבין מדינות מפותחות אשר שמרו על הוראות סעיף 7(4) מההסכם הקודמת ולפיהן ניתן לחשב את ההכנסה של מוסד הקבע כנגזרת מכלל הכנסתו של התאגיד, על בסיס התרומה של הפעילות באותו מוסד קבע. זאת, בניגוד לעקרון הזרוע הארוכה (ה-ALS) שטרם הצליח לעמוד בפרץ העסקאות הבין-חברתיות בתאגידים רב-לאומיים.⁴²

כמו כן, אין לשכוח כי אף שמהטיטה הנוכחית נמחקה הוראת סעיף 7(4), בפועל קיימות מאות אמנות מס הכוללות הוראה זו המאפשרת ייחוס שלא על-פי עקרון הזרוע הארוכה (ה-ALS). אנו סבורים כי הפרשנות המאפשרת חלוקת הכנסות בין תאגיד לבין הפעילות הזרה שהוא מפעיל על בסיס עקרון הזרוע הארוכה אינה הפרשנות היחידה האפשרית בנסיבות אלו.⁴³

3. הפתרונות לאתגרי המס שאומצו בישראל

אדריכלי המס בשיטות שאימצו תחולה פרסונאלית במערכת המס הבינו במהרה כי גם נישומים שאינם "מתוחכמים" או "טייקונים" יכולים לחמוק בקלות רבה מתשלום מס במדינת המושב באמצעות הקמת חברה זרה במשטרי מס מקלים. בשיטה זו, בעלי המניות בחברה הזרה מנתבים הכנסות לחברה הזרה, שנהנית ממשטר המס המקל. הכנסות אלו אינן ממוסות במדינת המושב של בעל המניות עד אשר הן מחולקות לבעלי המניות (בצורה של חלוקת דיבידנד או פירוק החברה הזרה). מדינת ישראל, בדומה למדינות רבות אחרות, אימצה מספר משטרי מס שנועדו לאפשר מיסוי שוטף של הכנסות שהוסטו לחברות זרות במדינות שמאפשרות מיסוי מופחת על הכנסות אלו. בדוח זה נבחן שניים ממשטרי המס שאומצו בישראל: משטר החברה הנשלטת הזרה (חנ"ז)⁴⁴ ומשטר מחירי ההעברה,⁴⁵ כמפורט להלן.

(א) חברה נשלטת זרה (חנ"ז) (CFC, Controlled Foreign Corporation)

ישראל ניסתה למנוע תכנון מס שנועד להסיט הכנסות למדינות אחרות עם שיעורי מס נמוכים דרך הקמת חברה זרה שממוסה כאמור בנפרד מבעלי מניותיה. כפועל יוצא מכך, תושב ישראל שביקש לדחות את המיסוי השוטף על הכנסות זרות מנכסים שבבעלותו, העביר נכסים אלו לחברה זרה ועל-ידי כך זכה בדחיית מס בישראל כך שהכנסותיו מנכסים אלו ימוסו בישראל רק כאשר החברה הזרה שבבעלותו תחלק דיבידנד, תתפרק או כשהתושב ימכור את מניותיו בחברה.

מקובל להבחין בין שתי גישות בסיסיות לחקיקת חנ"ז הנבדלות זו מזו בהכנסות הנלכדות ברשתה של ההוראה האנטי-תכנונית: החלופה הראשונה, עניינה מיסוי השוטף של **הכנסות פסיביות** (הכנסות שאינן מיגיעה אישית דוגמת דיבידנד, ריבית, תמלוגים, רווחי הון מסוימים וכיו"ב) בצורה של דיבידנד רעיוני

⁴¹ MODEL TAX CONVENTION ON INCOME AND ON CAPITAL (22 July, 2010)

⁴² Reuven S. Avi-Yonah & Zachee Pouga Tinhaga Unitary Taxation and International Tax Rules (forthcoming 2014)

⁴³ Sol Picciotto Towards Unitary Taxation of Transnational Corporations (Tax Justice Network, 2012).

⁴⁴ סעיף 75 לפקודה.

⁴⁵ סעיף 85 לפקודה ותקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006.

(Deemed Dividend)⁴⁶ מרגע שהוגדר התאגיד כחברה נשלטת זרה. החלופה השנייה, עניינה מיסוי השוטף של כלל הכנסות התאגיד בצורה של דיבידנד רעיוני מרגע הגדרת התאגיד כחברה נשלטת זרה. בישראל אומצה כאמור הגישה הראשונה המהווה את מודל החנ"ז המצומצם, בדומה למודל האמריקאי.⁴⁷

בין אם אומץ מודל החנ"ז המצומצם כאמור בחלופה הראשונה שלעיל ובין אם אומץ מודל החנ"ז הרחב כאמור בחלופה השנייה שלעיל, כיום ניתן למסות באופן שוטף הכנסות של חברות זרות נשלטות אם הן ברובן הכנסות פסיביות. לפיכך, משטר החנ"ז אינו חל על תאגידים זרים הנשלטים על-ידי תאגידים ישראלים שעיקר הכנסתם מגיעה אישית. מכיוון שמשטר זה נועד למנוע הסטה מלאכותית של הכנסות פסיביות, ואילו פעילות עסקית המתבצעת באמצעות תאגיד אינה נתפסת כהתחמקות ממס, גם במקרים שבהם שיעורי המס החלים על החברה הבת נמוכים משיעורי המס החלים על החברה האם, מושגת דחיית מס המהווה הטבת מס.

קיימת בעייתיות לא מבוטלת ביישום כללי חנ"ז בין היתר בשל הקושי להבחין בין הכנסה מגיעה אישית לבין הכנסה שאינה מגיעה אישית.⁴⁸ כפועל יוצא מכך, כללים אלו מתקשים למנוע מיסוי שוטף של הכנסות שהופקו על-ידי תאגידים זרים. מעבר לקושי שבסיווג ההכנסות השונות, מחקר מקיף שבוצע בארה"ב בשנת 2000 העלה כי נוכח הגידול בהיקפי הסחר הבינלאומי והשינויים המשמעותיים בסביבה העסקית, נוצר צורך בעדכון הוראות משטר החנ"ז כדי למנוע תכנוני מס המנצלים פרצות בהוראות החוק האנכרוניסטיות.⁴⁹

יתרה מזאת, הואיל ורשות המסים אינה אוספת נתונים באופן שיטתי באשר להכנסות הממוסות בישראל מכוח משטר החנ"ז, לא ברור אם בכלל ועד כמה אפקטיבי משטר החנ"ז הישראלי, אשר אומץ במתכונת מצומצמת בהשוואה למדינות מערביות אחרות (בישראל, משטר החנ"ז חל רק על הכנסות פסיביות בעוד שישנן מדינות שאימצו מודל רחב יותר הממסה את כל הכנסותיה של חברה נשלטת זרה מרגע ששווגה (כזו)).⁵⁰

(ב) משטר "מחירי העברה" (Transfer Pricing)

המונח "מחירי העברה" מתייחס בעצם לתנאים הכלכליים הנקבעים בעסקה המתבצעת בין חברות קשורות. משטר "מחירי העברה" נותן סמכות בידי רשויות המסים השונות להתעלם מהתנאים הכלכליים שנקבעו על-ידי הנישום, ולקבוע לצורכי מס את התנאים הכלכליים הנאותים שהיה עליהם לקבוע בהתקשרותם לו הייתה העסקה מתבצעת בין צדדים שאינם קשורים. עוד לפני עריכת הרפורמה במיסוי בינלאומי בישראל, זכתה סוגיית מחירי העברה להתייחסות ציבורית. כך למשל הדגישה ועדת רפאל משנת 1991:

⁴⁶ Reuven S. Avi-Yonah, The Deemed Dividend Problem, available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=572182> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.572182>

⁴⁷ לוי ואסנפי, לעיל ה"ש 2.

⁴⁸ כך למשל הכנסה של חברה העוסקת ב"מכירת"/"בהשכרת" ידע, האם ההכנסה שהפיקה היא השכרה פסיבית, הכנסה מעסק, רווח הון וכיו"ב, דגן, לעיל ה"ש 23; לוי ואסנפי, שם.

⁴⁹ Office of Tax Policy, Department of Treasury, The Deferral of Income Earned Through U.S. Controlled Foreign Corporations (Dec. 2000) available at <http://www.treasury.gov/resource-center/tax-policy/Documents/subpartf.pdf>

⁵⁰ לדוגמה, בארה"ב, בדומה לישראל, חברה נשלטת זרה היא חברה שעיקר הכנסתה פסיבית, אולם להבדיל מישראל, משטר החנ"ז (דיבידנד רעיוני) מתייחס לכל הכנסות החברה ולא רק להכנסות הפסיביות שלה. ראו, Harry Grubert, Timothy Goodspeed, and Deborah Swenson, Explaining the Low Taxable Income of Foreign-Controlled Companies in the United States, in Studies in International Taxation (Alberto Giovannini, R. Glenn Hubbard and Joel Slemrod eds., 1993); Harry Grubert, Another Look at the Low Taxable Income of Foreign-Controlled Companies in the United States 1 (1997) [Office of Tax Analysis Working Paper, Number 74], available at <http://www.treas.gov/ota/otapapers.html>.

"אחת הבעיות הבערות בתחום המיסוי הבינלאומי נוגעת לעסקאות בתוככי החברות הרב-לאומיות... חברה רב-לאומית מתאפיינת בכך שלה חברות בנות רבות הפזורות על פני כדור הארץ. ממילא יובן כי מטרת החברה היא להאדיר את רווחיה וזאת על-ידי הגדלת הסכום שיוותר בקופתה לאחר תשלום מיסיה. לכן, מתעלות החברות האלה את ההכנסות למדינות שבהן שיעורי מס נמוכים, בעוד שהן מנתבות את ההוצאות למדינות בהן שיעורי מס גבוהים. לצורך כך, נקבעים מחירים בלתי ריאליים בגין שירותים, מימון, השקעות, ידע, פטנטים וסחורות..."⁵¹

במסגרת הרפורמה במיסוי בינלאומי, אימץ המחוקק הישראלי הוראה אנטי-תכנונית המקנה לפקיד השומה סמכות לתמחר מחדש עסקאות בינלאומיות המתבצעות בין חברות קשורות. הוראות אלו נכנסו לתוקף רק לאחר שהותקנה חקיקת משנה לקביעת תנאי השוק שאימצה את מגוון המתודולוגיות המקובלות בקרב מדינות ה-OECD.⁵² משטר "מחירי העברה" מניח כי כל חברה מהווה אישיות משפטית נפרדת, ומתוך תפיסה זו, כל אימת שחברה מבצעת עסקה שלא על-פי תנאי שוק (Arm's Length)⁵³ הדבר מהווה הפרה, ורשויות המס באותה המדינה מוסמכות לקבוע מה התנאים המסחריים שהיו נקבעים לו העסקה הייתה מתבצעת בין צדדים שלישיים שאינם קשורים. תנאים מסחריים אלה נקבעים באמצעות מתודולוגיות מחירי ההעברה, ואלה משמשים לצורך קביעת נטל המס האפקטיבי אשר יחול על הצדדים לאותה עסקה. ארגון ה-OECD הבהיר בהנחיותיו את הסיבות לאימוץ עקרונות אלו ביחס לעסקאות בינלאומיות המתבצעות בין חברות קשורות בתאגידים רב-לאומיים, כדלקמן:⁵⁴

"There are several reasons why OECD member countries and other countries have adopted the arm's length principle. A major reason is that the arm's length principle provides broad parity of tax treatment for MNEs and independent enterprises. Because the arm's length principle puts associated and independent enterprises on a more equal footing for tax purposes, it avoids the creation of tax advantages or disadvantages that would otherwise distort the relative competitive positions of wither type of entity. In so removing these tax considerations from economic decisions, the arm's length principle promotes the growth of international trade and investment."

הקושי העיקרי בהנחות היסוד שבבסיס שיטות המס כיום נעוץ בכך שבשל התנהלותן הדורסנית של חברות רב-לאומיות אלו, שחקנים מקבילים "מחוסלים" על-ידי התאגידים הרב-לאומיים (בין אם בדרך של רכישתם על-ידי התאגיד, מיזוגם עמו או שהם נאלצים להפסיק את פעילותם בשל תחרות כלכלית עזה). כתוצאה מכך, קשה עד בלתי אפשרי למצוא עסקאות דומות המתבצעות ב"תנאי שוק". יתרה מכך, במציאות כלכלית זו לעתים תאגידים אלו משתמשים באופן ציני במשטר מחירי ההעברה. כך למשל, בדיוניהם עם רשות המסים או עם בתי המשפט, תאגידים אלו מציגים עסקה בהיקף שולי וזניח לצורך הצדקת התנאים המסחריים בעסקאות בין-חברתיות שהם מבצעים בהיקפים הרבה יותר משמעותיים.

⁵¹ לוי ואסנפי, לעיל ה"ש 2 בעמ' 513-643.

⁵² תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006.

⁵³ Chantal Thomas *Customary International Law and State Taxation of Corporate Income: The Case for the Separate Accounting Method* 14 BERK J. INT'L L. 99 (1999); Elizabeth Chorvat, *Forcing Multinationals to Play Fair, Proposals for a Rigorous Transfer Pricing Theory*, 54 ALA. L. REV. 89 (1995).

⁵⁴ סעיף 1.7 להנחיות ה-OECD.

לצערנו, כאמור, רשות המסים בישראל אינה אוספת נתונים באופן שיטתי, ולפיכך אין באפשרותנו להציג את מימדי התופעה בישראל ולכמת באופן מדויק את השלכותיה.⁵⁵ בשל כך, נקבע על-ידי מכון GAO האמריקני (the U.S. Government Accountability Office) כי שלוש המתודולוגיות המסורתיות שהוצעו על-ידי ארה"ב בשנות הששים של המאה הקודמת (תמחור לפי שיטת העסקאות הדומות CUP, מרווח עולה Cost+ ומרווח ממכירות Resale Price) מניחות קיומן של עסקאות דומות, ובהיעדרן עושים מנהלי התאגידים הרב-לאומיים שימוש ציני במשטר מחירי העברה כדי להפחית את נטל המס האפקטיבי של התאגיד הרב-לאומי.⁵⁶

בעקבות ההכרה באזלת ידה מול התאגידים הרב-לאומיים, אימצה רשות המסים בארה"ב בשנת 1995 שתי מתודולוגיות נוספות להערכת שווי עסקות בין חברות באשכול חברות: שיטת חלוקת הרווח (Profit Split) ושיטת חלוקת הרווח ההשוואתי (Comparable Profit Method CPM), המכונה על-ידי ארגון ה-OECD Transactional Net Margin Method (TNM). שיטות אלו, להבדיל מקודמותיהן, מבוססות על ההנחה שקשה מאוד להשוות את המוצר או השירות למוצרים דומים, מכיוון שמוצרים דומים אינם בנמצא או בשל היעדר מידע אמין לגביהם. שיטות אלו סוטות מעקרון הזרוע הארוכה,⁵⁷ ובוחנות את מדדי הרווחיות בעסקאות אלו כפי שנציג להלן.

שיטת חלוקת הרווח (Profit Split Method) מניחה כי כל אחד מהצדדים פועל להשאת רווחיו, וכי רווחים אלו נגזרים מהפונקציות ומהסיכונים שכל אחד מהצדדים נושא בהתקשרות המסחרית.⁵⁸ כדי ליישם את שיטת חלוקת הרווח, נדרש תחילה לכמת את הרווח הצפוי בעסקה ולהקצות רווח זה בין הצדדים הקשורים. קיימות שתי שיטות עיקריות לחלוקת הרווח: שיטת חלוקת הרווח ההשוואתי ושיטת חלוקת הרווח השיורי. על-פי שיטת חלוקת הרווח השיורי (Profit Split), מחולק הרווח הצפוי בעסקה בין הצדדים הקשורים על-פי תרומתם היחסית של הצדדים לרווחיות הצפויה. ראשית, תחולק הכנסה בין הצדדים על-פי התרומה הנאותה שיש לשלם בגין המטלות שאינן דורשות כישורים "מיוחדים" שאותו צד מבצע, ולאחר מכן תחולק התמורה השיורית הצפויה מהעסקה בין הצדדים על-פי התרומה ה"ייחודית" של אותו צד/אומדן לחלוקת הרווחים הצפויים בין צדדים שלישיים.⁵⁹ גישות חלופיות הקיימות בפרקטיקה ליישום שיטת חלוקת הרווח מייחסות לצדדים את הרווחים הצפויים בעסקה בהתאם להון שכל אחד מהצדדים השקיע (גישה זו מניחה שהסיכון שכל צד לוקח בא לידי ביטוי בהון שאותו השקיע) או על-פי

⁵⁵ כפועל יוצא, למעט עניין **דופונט**, *E.I. DuPont de Nemours & Co. v. United States*, 608 F.2d 445 (Ct. Cl. 1979) שבו ניצחה רשות המסים האמריקנית, בין השנים 1980 ל-1995 הפסידה רשות המס האמריקנית בכל ההתדיינות המשפטיות שקיימה בבתי המשפט. ראו General Accounting Office, International Taxation Problems Persist in Determining Tax Effects of Intercompany Prices, GAO/GGD 92-89 (1992).

⁵⁶ General Accounting Office Report to the Chairman House Committee on Ways and Means of the United States *IRS Could Better Protect U.S. Tax Interests In Determining The Income of Multinational Corporations* (1981) available at <http://www.gao.gov/assets/140/135312.pdf>.

"Because of the structure of the modern business world, IRS can seldom find an arm's length price on which to base adjustments but must instead construct a price. As a result, corporate taxpayers cannot be certain how income on inter corporate transactions that cross national borders will be adjusted and the enforcement process is difficult and time consuming for both the IRS and taxpayers. ... We recommend that the Secretary of the Treasury initiate a study to identify and evaluate the feasibility of ways to allocate income under s.482, including formula apportionment, which would lessen the present uncertainty and administrative burden created by the existing regulations"

⁵⁷ כך למשל, בשיטת ה-Profit Split, השארת אינה מיוחסת על-פי עקרון ה-ALS, וב-CMP יסוד העסקה הדומה בבסיס השיטה רופף למדי ונבחנים מדדי רווחיות של מיזמים בענף. עוד ראו Reuven S.Avi-Yonah Between Formulary Apportionment and the OECD Guidelines: A Proposal for Reconciliation (2009).

⁵⁸ ג'קי חולי **מחירי העברה** 77-79 (2006).

⁵⁹ NH Highbbotham *The Profit Split Method Effective Application for Precision and Applicability* 5 TAX MANAGEMENT TRANSFER PRICING REPORT (2006)

שוויים היחסי של נכסי הקניין הרוחני שבבעלות כל אחד מהצדדים לעסקה תוך היוונום על-פי שיטת ה-DCF (Discounted Cash Flow).⁶⁰

לחלופין, שיטת חלוקת הרווח ההשוואתי (Comparable Profit Method) או (Transactional Net Margin Method) בוחנת נאותות תמחור עסקאות בין תאגידים קשורים על-ידי חלוקת הרווח ההשוואתי של העסקה הנבחנת עם רווחיותן של חברות העוסקות בתחומים דומים ובתנאים דומים בעסקאות המבוצעות בין צדדים לא קשורים. יתרונה של שיטת חלוקת הרווח ההשוואתי הוא בכך שאינה מסתמכת על עסקאות דומות (הנתונות למניפולציות)⁶¹ או שקיים בהן מידע מועט ואמינות נמוכה, אלא בוחנת את העסקה הכוללת ואת הרווח הצפוי כשהוא מחולק בין הצדדים על-פי קריטריונים מוסכמים מראש. מנגד, חסרונה של השיטה נעוץ בכך שלצורך יישומה, על כל אחת מהמדינות שבהן פועלים התאגידים הקשורים לאמץ את אותם העקרונות (כללי מס לחישוב הרווח הצפוי כמו גם הקריטריונים לחלוקת הרווח בין הצדדים הקשורים על-פי תרומתם).

הביקורת העיקרית הנשמעת ביחס ליישום שיטת חלוקת הרווח ההשוואתי הנה שהשיטה סובייקטיבית (מכיוון שעל-ידי בחירת מדד הרווח הפיננסי ה"נוח" מבחינת הנישום, ניתן להצדיק תמחור בין חברות קשורות), קלה למניפולציה ואינה מדויקת בשל השוני בין התאגידים השונים הפועלים בענפים דומים (גודל מטה, מבנה הון, ניסיון עסקי, פעילות בשווקים שונים). כמו כן, טוענים מבקרי השיטה, כי לצורך יישומה נדרשת השקעה משמעותית של משאבים מצד הנישומים.⁶² אימוץ שיטת חלוקת הרווח, לדידנו, מהווה במידה רבה יישום של עקרונות מיסוי חברות מאוחד, שעליו נרחיב בהמשך.

4. היקפי אובדן ההכנסות בשיטה הנוהגת

כאמור לעיל, מבדיקות שערכנו עם רשות המסים, התברר, כי הרשות אינה אוספת באופן שיטתי נתונים על אודות היקפי ההכנסות המופקות מחוץ לישראל בחברות נשלטות זרות ("חנ"ז"), ולפיכך לא ברור עד כמה אפקטיבי משטר החנ"ז הישראלי ועד כמה משיגות הוראות אלו את יעדיהן. העובדה שבשנה האחרונה תוקנה פקודת מס הכנסה והתבצעו שינויים משמעותיים בהוראות סעיף 75 לפקודה, מצביעה אף היא במידה מסוימת על מגבלות הדין ששרר ביחס לפרקטיקה הנוהגת ולתכנוני המס מצד הנישומים כדי להימנע מתחולת משטר זה.

בדומה לכך, מבדיקות שערכנו עם רשות המסים, עולה כי הרשות אינה אוספת נתונים על אודות היקפי ההכנסות/ההוצאות המוסטות מישראל או אל ישראל בעסקאות בין-חברתיות בתאגידים רב-לאומיים שבהם חברת האם ישראלית או בתאגידים רב-לאומיים שבהם חברת האם תושבת חוץ. בהקשר זה יש לציין כי במהלך המחקר הובהר לנו כי העובדה שתאגידים מסוימים שהם בעלי פעילות בינלאומית עשויים ליהנות משיעורי מס נמוכים בישראל (לפחות ביחס למפעלים מועדפים הנהנים מהטבות מס מכוח חוק עידוד השקעות הון, התשי"ט-1959) - לא מפחיתה במידה ניכרת את היקפי השימוש בתכנוני מס מסוג מחירי העברה. כן נאמר לנו, כי קיימת פרקטיקה ענפה בקרב חברות ישראליות בתחום זה וכי לאור היותה של ישראל "מעצמת ידע" (ההכנסות מתבססות על מכירת/העברת ידע בין חברות קשורות), הסוגיות שאתן מתמודדת רשות המסים הישראלית (לאור המגבלות המתודולוגיות של משטר מחירי ההעברה) הן מורכבות, ותכנוני המס שמבצעים הנישומים הם פורצי דרך וחדשניים.

⁶⁰ U.S. Steel Corp. v. Commissioner, 608 F.2d 445 (Ct. Cl., 1979)

⁶¹ ג'קי חולי, לעיל ה"ש 58 בעמ' 77.

⁶² ג'קי חולי, שם 77-79 (2006).

להבדיל מישראל, שאינה אוספת נתונים ביחס לאובדן הכנסות ממסים, בארה"ב למשל, מידע זה כן נאסף, וההערכה היא כי אובדן הכנסות ממסים בשל תכנוני מס המתבססים על מתודולוגיות מחירי ההעברה המקובלות הנו ניכר ומסתכם בעשרות מיליארדי דולרים מדי שנה.⁶³ לפיכך, אנו מציעים לוודא שמידע כזה ייאסף באופן שיטתי ויהיה נגיש לעריכת מחקרים אמפיריים שיסייעו בבחינת אפקטיביות מערכת המס בישראל.

ב. חלופות לכללים הנוהגים במדינות פדרטיביות והנחות היסוד שיש לדעתנו לאמץ ביחס למיסוי תאגידים רב-לאומיים

1. מבוא

סוגיית הסטת הרווחים בין תאגידים קשורים באשכול חברות, הנידונה בהרחבה בדוח זה, רלוונטית במידה רבה גם לעסקאות שמבצעים תאגידים קשורים מקומיים שהם חלק מאשכול חברות הפועל במדינה פדראלית דוגמת ארה"ב,⁶⁴ קנדה,⁶⁵ שווייץ⁶⁶ וגרמניה.⁶⁷ בחינה מעמיקה של דיני המס במדינות אלו מעלה כי בעסקאות המתבצעות בין חברות הפועלות בפדרציה, אומצו כללים שונים המתעלמים במידה רבה מעקרון האישיות המשפטית הנפרדת ומהמבנה הפורמאלי של אשכול החברות ופועלים על-פי שיטת מיסוי החברות המאוחד. ברוב המדינות שנבדקו, כל רשות מס שאינה פדראלית קובעת את נוסחת החלוקה הרלוונטית ואחראית לגביית ההכנסה בתחומה. קנדה מהווה חריג לכלל זה. בקנדה הנוסחה נקבעה במישור הפדראלי והרשות הפדראלית היא גם זו שמבצעת את גביית המס ומעבירה את ההכנסות מהמס בין הפרובינציות.

במדינות הפדראליות שלעיל אומץ מודל מיסוי חברות מאוחד שלפיו פעילות אשכול החברות ברחבי הפדרציה מפוצלת בין מגזרי פעילויות נפרדים,⁶⁸ ולכל מגזר של פעילות עסקית (להבדיל מהכנסות פסיביות שלגביהן אין החלה של שיטת מיסוי זו) מיוחסות כלל ההכנסות במגזר בין הקנטונים/המדינות/הפרובינציות השונים על-פי נוסחה. בארה"ב, נוסחת ייחוס ההכנסה מורכבת ברוב

⁶³ הערכות אלה משתנות ונעות בין שישה לשישים מיליארד דולר בשנה. ראו לעניין זה Joint Committee on Taxation, Estimates of Federal Tax Expenditures for 2007-2011, 24 (2007); Martin Sullivan, *Shifting Profits Offshore Costs U.S. Treasury \$10 Billion or More*, 104 Tax Notes 1477 (2004); Martin Sullivan, *U.S. Multinationals Shifting Profits Out of the United States*, 118 Tax Notes 1078 (2008); Rosanne Altshuler and Harry Grubert, *Governments and Multinational Corporations in the Race to the Bottom*, 110 Tax Notes International 979 (2006); Kimberly A. Clausing, *Multinational Firm Tax Avoidance and Tax Policy*, 62(4) National Tax Journal 307 (2009).

⁶⁴ Jerome R. Hellerstein & Walter Hellerstein STATE AND LOCAL TAXATION CASES AND MATERIALS (8th ed., 2005); Paul R. McDaniel, *Colloquium on NAFTA and Tradition: Formulary Taxation in the North American Free Trade Zone*, 49 Tax L. Rev. 691 (1994); Stefan Mayer, Formulary Apportionment for the Internal Market (2009), BNA State Tax Portfolios; Kimberly A. Clausing, *Lessons for International Tax Reform from the US State Experience under Formulary Apportionment*, (2013); David M. Hudson & Daniel C. Turner, *International and Interstate Approaches to Taxing Business Income*, 6 NW. J. INT'L L. & BUS. 562 (1984). Walter Hellerstein, *The Business/Non-Business Income Distinction and the Case for Its Abolishment*, 21 STATE TAX NOTES 725 (2001); Michael J. McIntyre, *The Use of Combined Reporting by Nation-states*, THE TAXATION OF BUSINESS PROFITS UNDER TAX TREATIES (edited by Arnold, Sasseville and Zolt) 245 (2003).

⁶⁵ Ernest H. Smith, *Allocating to Provinces the Taxable Income of Corporations: How the Federal-Provincial: Allocation Rules Evolved*, 24(5) CAN. TAX J. 543 (1976); Joan M. Weiner, *Cross-Border Loss Offset and Formulary Apportionment: How Do They Affect Multijurisdictional Firm Investment Spending and Interjurisdictional Tax Competition?* available at <http://ssrn.com/abstract=984076> (2007); Stefan Mayer, Formulary Apportionment for the Internal Market (2009).

⁶⁶ Ronald Duss & Richard Bird, *Switzerland's Tax Jungle*, 27(1) CAN. TAX J. 46 (1979); Stefan Mayer, *ibid*.

⁶⁷ Stefan Mayer, *ibid*.

⁶⁸ בארה"ב, לצורך ההבחנה בין מגזרי הפעילויות השונים של התאגיד, נקבע מבחן משולש הבוחן זיקה בבעלות, בפעילויות השונות ובניהול. (1) unity of ownership, (2) unity of operation as evidenced by central purchasing, advertising, accounting, and "management divisions, and (3) unity of use in its centralized executive force and general system of operations. *Butler Bros. v. McCollgan* 17 Cal.2d 664, 111 P.2d 334 (1941).

המדינות משלושה מרכיבים: נכסים (property), שכר העבודה (payroll) ומכירות (sales), ומשקל המרכיבים משתנה ממדינה למדינה. בקנדה, הנוסחה כוללת שני מרכיבים: שכר עבודה ומכירות. בגרמניה, המס מוטל רק על-פי מרכיב שכר העבודה, ובשווייץ, לא קיימת נוסחה גנרית אחידה.

כדי למנוע מרוץ לתחתית (Race to the Bottom), אימצו המדינות בארה"ב כללי ייחוס מחדש (Throw Back) שלפיהם כאשר הכנסה מיוחסת למדינות שבהן לא מוטל מס (למשל מכירות לשלטון הפדראלי או למדינות זרות), מיוחסת ההכנסה בשנית לאותן המדינות שניתן לייחס להן הכנסות. נוסף על כך, אומצו כללי ייחוס (Throw Out) מיוחדים בנוגע להכנסות שלא ניתן לאתר את מקורן במדויק. הכנסות אלו מופחתות מהמונה ומהמכנה בשלב ייחוס התרומה של המדינות השונות, ובעת החלוקה בפועל נלקחת מלוא ההכנסה העסקית שהופקה.⁶⁹

הואיל ונוסחאות ייחוס גנריות במקרים מסוימים גורמות לעיוותים או קשות לתפעול, אימצו המדינות הפדראליות במספר ענפים נוסחאות ייחוס ספציפיות. כך למשל, חברות תעופה מתחשבות, בין היתר, במרחק שבו טסים המטוסים במדינות השונות; חברות הובלה מתחשבות, בין היתר, במרחק הובלת משאות אלו; חברות פיננסיות בחנו את מחזורי הפעילות וכיו"ב.

2. הנחות היסוד שיש לדעתנו לאמץ בשיטה אלטרנטיבית למיסוי תאגידים רב-לאומיים

השיטות למיסוי חברות מאוחד, שאומצו במדינות הפדראליות - ארה"ב, קנדה, שווייץ וגרמניה, כפי שסקרנו לעיל, עשויות להיתקל בהתנגדות רבה מצד מדינות רבות. על בסיס סקירת שיטות מיסוי החברות המאוחד במדינות הפדראליות, אנו מציעים לאמץ את הנחות היסוד הבאות:

(א) מיסוי אפקטיבי והוגן של תאגידים רב-לאומיים צריך להתעלם מהמבנה הפורמאלי ולייחס את ההכנסות/הרווחים לפי התרומה של כל מדינה להפקתם⁷⁰

כפי שצוין לעיל, עקרון האישיות המשפטית הנפרדת מאפשר לתאגידים הרב-לאומיים להסיט את הכנסותיהם באופן מלאכותי ולהפחית את נטל המס הכולל. שיטות המס השונות ברחבי העולם אימצו הוראות שונות שאפשרו לרשויות המס - במקרים שבהם נעשה שימוש לרעה בהוראות הפורמאליות של הדין - להתעלם מהמבנה הפורמאלי של אשכול החברות. דוגמה אחת מני רבות, הממחישה סוגיה זו יותר מכול, היא תכנון מס אגרסיבי ביותר המכונה "אירי כפול" או "הכריך ההולנדי" שמבצעות חברות רב-לאומיות המסיטות את רווחיהן לאירלנד או להולנד בצורה של תשלום תמלוגים למדינה שבה רשום הקניין הרוחני (פטנטים או סימני מסחר) וכפופות למס בשיעורים זניחים, וכן ממדינות אלו למדינות שאינן מטילות מס כלל (דוגמת ברמודה) ושאין חייבות לשתף מידע על אודות הכנסות "שמפיקות" חברות מקומיות. מפרסומים שונים עולה כי תאגיד Google משתמש בתכנון המס המכונה האירי הכפול (המבוסס על עקרון האישיות המשפטית הנפרדת ועל עקרון הזרוע הארוכה) והפחית את שיעור המס האפקטיבי של החברה בשנת 2011 לכשלושה אחוזים בעוד ששיעורי המס הסטטוטוריים במדינות שבהן פועלת Google גבוהים באופן ניכר.

⁶⁹ שווייץ מהווה חריג לעיקרון זה. השיטה השווייצרית מייחסת חשיבות רבה לתושבות התאגיד. לצורך קביעה זו נוצרו מבחנים שונים המדורגים על-פי סדר חשיבות. החשוב ביניהם הוא מקום הרישום והימצאו של המשרד הראשי, ורק לאחר מכן, המקום שבו מבוצעים השליטה על עסקי התאגיד וניהולם. לפיכך, לתושבות התאגיד חשיבות רבה מכיוון שכל ההכנסה שלא יוחסה לאחד הקנטונים תיוחס לקנטון שבו החברה נחשבת תושבת. לפיכך, קנטונים שונים מציעים הטבות משמעותיות לחברות שתירשמה בקנטון שלהם, והדבר גורם לתחרות לא מעטה על לבם של בעלי המניות ומנהליתן באותן החברות.

⁷⁰ John Dewey, *The Historic Background of Corporate Legal Personality*, 35 Yale L.J. 655, 673 (1926); Oliver Hart, *An Economist's Perspective on the Theory of the Firm*, 89 COLUM. L. REV. 1757 (1989).

בהנחה שמתעלמים מהמבנה הפורמאלי של יחידות התאגיד הרב-לאומי, נדרש לאחד את כלל הכנסות התאגיד הכלל עולמיות ולהתעלם מהעסקאות הבין-חברתיות שמבצע אשכול החברות. עם זאת, אימוץ הנחות יסוד אלו פותר את הקשיים הקיימים ביחס למשטר חנ"ז, למוסד הקבע ולמחירי ההעברה הואיל וכל פעילויות התאגיד הרב-לאומי מקובצות תוך התעלמות מהמבנה הפורמאלי שלו וממיקומן המשפטי של הישויות שבהן הוא פועל. בכל זאת, עולה לדיון השאלה: כיצד ראוי לייחס את ההכנסות של התאגיד הרב-לאומי בין המדינות השונות שבהן הוא פועל (המדינות שבהן מעסיק התאגיד עובדים, המדינות שבהן נמצאים לקוחות התאגיד, המדינות שבהן נמצאת הנהלת התאגיד) או בין מדינות אחרות שלהן זיקה עם פעילותו? פתרון אפשרי לייחוס ההכנסות ממסים עוסק בשאלה מי נושא בנטל מס החברות? (Who bears the incidence of the corporate income tax?).⁷¹

"Confusion between nominal and real incidence is particularly common in the case of the corporation income tax. There is no doubt that this tax is borne by persons, not by institutions that file the tax returns and send in the checks. But there is doubt and controversy about how the corporation income tax affects the burdens on individuals in their roles as workers, consumers, savers, and so on".⁷²

עם זאת, הואיל ואין תשובה חד-משמעית ביחס לשאלה מי נושא בנטל מס החברות, פתרון צודק לחלוקת ההכנסות בין המדינות השונות שבהן פועל התאגיד הוא חלוקה על-פי התרומה של אותן מדינות לייצור הרווחים של התאגיד הרב-לאומי. ברור כי להחלטה כיצד לחלק הכנסות או רווחים אלו ישנן השלכות פוליטיות הואיל ובהקשר זה המדינות מתחרות ביניהן על הכנסות אלו במרוץ לתחתית.

(ב) פיצול פעילויותיו של תאגיד רב-לאומי לצורך ייחוס התרומה הכלכלית של המדינות

הנחת היסוד העומדת בבסיס עקרונות שיטת המיסוי המאוחד היא שיש לייחס את הכנסות התאגיד הרב-לאומי בין המדינות השונות שבהן הוא פועל על-פי התרומה הכלכלית של כל מדינה. עם זאת, הואיל ובתאגידים רב-לאומיים רבים מתקיימות פעילויות כלכליות שונות, מוצע לבחון את השאלה אם יש להתעלם ממורכבות זו לצורך איחוד הפעילות הכלכלית של התאגיד וייחוסה למדינות או שמא יש לפצל פעילויות אלו ולבצע את איחוד תוצאות הפעילות וחלוקתה לכל אחת מהפעילויות השונות של התאגיד בנפרד.⁷³

להמחשת סוגיה זו, נניח שלתאגיד אמריקני שתי חברות בנות, האחת בקנדה והשנייה בישראל. הפעילות הקנדית היא בתחום ההלבשה, והפעילות הישראלית - בתחום התקשורת. בעוד שפעילות ההלבשה אינה רווחית אך מאוזנת - הכנסות של מיליארד דולר והוצאות של מיליארד דולר (מטבעה, פעילות הטקסטיל מעסיקה הרבה מאוד עובדים במפעלים שונים בקנדה), פעילות התקשורת מייצרת הכנסה של חצי מיליארד דולר והוצאות של מאה מיליון דולר שעיקרן הוצאות שכר עבודה בישראל. גם בהנחה ששוק היעד של מוצרי תאגיד זה ממוקם בארה"ב, ניתן לראות מדוגמה זו כי איחוד שתי הפעילויות וייחוס

⁷¹ בעוד שהתפיסה המסורתית הייתה שבעלי המניות נושאים בנטל מס החברות, במהלך המאה האחרונה פורסמו מחקרים שונים שהציעו חלופות אחרות שלפיהן בנטל מס החברות נושאים לא רק בעלי המניות אלא גם העובדים, הספקים וכן לקוחות התאגיד.

⁷² David Bradford UNTANGLING THE INCOME TAX 130 (1986)

⁷³ Jerome Hellerstein, *comment on defining what unitary business is: an economists view*, THE STATE CORPORATION INCOME TAX: ISSUES IN WORLDWIDE UNITARY COMBINATION (Edited by Charles E. McLure, Jr.) 127 (1984); Charles E. McLure Jr., *Defining unitary business*, THE STATE CORPORATION INCOME TAX: ISSUES IN WORLDWIDE UNITARY COMBINATION (Edited by Charles E. McLure, Jr., 1984)

הרווחים לישראל ולקנדה באופן שווה הוא מוטה ומעוות את התרומה הכלכלית של ישראל בהפקת ההכנסה.

לעומת זאת, לו הפעילות הקנדית הייתה בתחום ההלבשה והפעילות הישראלית הייתה בתחום ההנעלה, ייתכן שלא היה מקום להפריד בין הפעילויות, וזאת אם יתברר כי קיימת תלות כלכלית בין הפעילויות, בין הלקוחות וכיו"ב. כלומר, בתאגידים רב-לאומיים המקיימים פעילויות שונות בשווקים שונים בעלי רווחיות והוצאות שונות בתכלית, איחוד הפעילויות השונות וחלוקתו בין המדינות השונות שבהן פועל התאגיד עשוי להיות מטעה ולגרום לייחוס הכנסות למדינות שבהן הפעילות אינה רווחית ולהיפך. כפועל יוצא, פיצול פעילויות התאגיד הרב-לאומי עשוי במקרים רבים לייחס במידה מדויקת יותר את תרומתן הכלכלית של כל אחת מהמדינות שבהן התאגיד פועל (הגם שלא ברור עד כמה ייחוס התרומה הכלכלית למדינות השונות בהתבסס על גורמי הייצור ועל שוק היעד משיג יעדים אלו).

(ג) הצורך בשיתוף פעולה או באימוץ מנגנונים שימנעו מרוץ לתחתית וניצול לרעה של כוחות השוק בידי תאגידים רב-לאומיים

אף שהביטוי "מיסוי בינלאומי" שגור בפי רבים ומרמז כאילו מיסוי בינלאומי הנו ענף משפטי עצמאי, בפועל בהיעדר אמנה רב-לאומית בדיני המס, הכוונה היא לחקיקת מס מקומית בכמאתיים מדינות שונות ברחבי העולם ובכשלושת אלפי אמנות למניעת כפל מס המתבססות על שלושה סוגי אמנות המודל (האו"ם, ה-OECD וארה"ב). חלק מהביקורת הרבה כנגד עריכת שינויים משמעותיים בפרקטיקה הנוהגת בקרב עשרות מדינות ביחס לעסקאות בינלאומיות, טוענת לכך שהשינוי צריך להתבצע בחקיקה מקומית בעשרות מדינות אלו בעת ובעונה אחת כמו גם ברשת אמנות המס הביטראליות שתיקון במקרים רבים קשה עוד יותר מתיקון חקיקה מקומית.

לדעתנו, הגם שאין ספק כי שיתוף פעולה רב-לאומי עשוי לתרום להצלחת הרפורמה במיסוי תאגידים מאוחד, הוא אינו הכרחי להצלחתה של רפורמה במיסוי חברות בינלאומי (מה גם שלדעתנו הסיכויים להשגת שיתוף פעולה כזה אינם גבוהים).⁷⁴ היטיבה לבטא תפיסה זו פרופ' צילי דגן בספרה מיסוי בינלאומי:

"אלא ששיתוף פעולה חד-צדדי, דו-צדדי או רב-צדדי לטעמי לא יניב בהכרח תוצאות עדיפות. למרות הכוח הרטרורי של טיעונים וקווי מדיניות הנחזים כקואופרטיביים, אין כל בסיס לקבוע כי מדיניות קואופרטיבית עדיפה עקרונית על מדיניות שאינה כזו."⁷⁵

הצלחתן של מדינות העולם לאמץ עקרונות יסוד דומים בתחום המס בנוגע לעסקאות בינלאומיות בצורה של חקיקה חד-צדדית על-ידי המדינות ואימוצן של אמנות מס בילטרליות הדומות בעיקרן, מהווה לדעתנו אינדיקציה טובה לכך שרפורמה במיסוי תאגידים רב-לאומי תצליח אף אם הדבר לא יעשה באמצעות אמנת מס רב-לאומית (Multilateral Tax Convention).⁷⁶ יתרה מכך, בימים אלו עדים

⁷⁴ Tsilly Dagan, *The Costs of International Tax Cooperation*, THE WELFARE STATE, GLOBALIZATION AND INTERNATIONAL LAW (ed., Eyal Benvenisti, George Nolte, 2004); Frances M. Horner *Do we need an international tax organization?* 24 TAX NOTES INT'L 179 (2001); Steven A. Dean, *More Cooperation, Less Uniformity: Tax Deharmonization and the Future of the International Tax Regime*, 84 Tul. L. Rev. 125 (2009).

⁷⁵ צילי דגן, לעיל ה"ש 25, בעמ' 334-335; צילי דגן "אינטרסים לאומיים במיסוי בינלאומי" **עיוני משפט** כ 327 (תשנ"ז).
⁷⁶ ניסיון העבר מלמד כי אף שכיום רוב הכלכלות המפותחות אימצו עקרונות דומים והוראות המסכלות תכנוני מס, אימוץ זה נעשה על-פי רוב באופן חד-צדדי עקב בצד אגודל. כך למשל עיון בנספח ה' מעלה, כי בקרב מדינות ה-OECD בקרב 25 מתוך 34 מדינות נקבעת תושבות חברה לצורכי מס כמקום התאגדות או כמקום שבו מופעלים השליטה והניהול על עסקי התאגיד; בדומה לכך, בקרב 22 מתוך 34 מדינות קיימות הוראות חנ"ז (Controlled Foreign Corporations); בקרב 33 מתוך 34 מדינות קיימות הוראות ביחס למשטר מחירי העברה (Transfer Pricing); בקרב 26 מתוך 34 מדינות אומץ משטר פטור ההשתתפות (Participation Exemption); בקרב 25 מתוך 34 מדינות אומצו הוראות מימון דק המגבילות הוצאות מימון בעסקאות

לשינויים מרחיקי לכת בשיתוף הפעולה המתקיים בין מדינות ביחס לחילופי מידע. מידע שהנו הכרחי למיסוי אפקטיבי בשיטות מס פרסונאליות על הכנסה שהופקה או נצמחה מחוץ לתחומן. שיתוף הפעולה האמור מעלה אף יותר את הסיכויים להצלחתה של רפורמה במיסוי תאגידים רב-לאומיים.

3. סיכום

עינינו הרואות אפוא כי בכלכלה הגלובלית במאה העשרים ובמאה העשרים ואחת, שיטות המס השונות מושפעות ומשפיעות זו על זו גם בעקיפין בשל תחרות המס העזה בין המדינות. אנו סבורים כי הנחות היסוד בבסיס כללי המס הנוהגים הן אנכרוניסטיות ובשל כך שיטת המס מתקשה להטיל מס אפקטיבי על התאגידים הרב-לאומיים וכי מיסוי החברות המאוחד יכול להיות אלטרנטיבה של ממש. עם זאת, הואיל ובמדינות פדראליות שיעורי המס המקומיים נמוכים משמעותית משיעורי המס הפדראליים, התאגידים מתקשים למלט הכנסות מחוץ לפדרציה (למקלטי מס) כך שכל ההכנסות ממוסות ובשל כך התמריץ לתכנון מס פוחת במידה מסוימת. לפיכך, אין לדעתנו לאמץ את כללי המס הנוהגים במדינות פדראליות במתכונתן הנוכחית, ויש לבצע התאמות לסביבה הבינלאומית.

4. הצעות לרפורמה בשיטה הנוהגת

1. מבוא

חוסר האפקטיביות של הכללים למיסוי תאגידים רב-לאומיים בעולם ובישראל הנו אחת הבעיות החמורות שאיתה מתמודדות שיטות מס רבות בעולם. פרק זה יבחן חלק מהפתרונות שניתנים כיום במסגרות שונות בניסיון לתת מענה לאתגרים שהכלכלה הגלובלית מציבה בפני המדינות השונות. בתוך כך, נבחן חלק מהצעדים שארגון ה-OECD שוקל לאמץ במסגרת תכנית הפעולה למלחמה בשחיקת בסיס המס בעקבות הסטת רווחים מלאכותית (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting) ובקיצור: BEPS), כמו גם פתרונות המוצעים על-ידי חוקרים מובילים באקדמיה ובארגון TJN (הרשת לצדק במיסוי).

2. הרפורמה המוצעת על-ידי ארגון ה-OECD: BEPS⁷⁷

כאמור, לאחרונה הכריז ארגון ה-OECD כי לא ניתן עוד להתעלם מכך שהכללים הקיימים למלחמה בתופעת מחירי ההעברה אינם מצליחים באופן משמעותי להפסיק הסטת רווחים מלאכותית למדינות עם שיעורי מס נמוכים ולהפחית נטל מס אפקטיבי של תאגידים רב-לאומיים המהווים חלק משמעותי בכלכלה הגלובלית. פרקטיקה זו כאמור פוגעת ביכולתן של ממשלות לתפקד, מנציחה את פערי הכוחות של תאגידים רב-לאומיים ובעלי מניותיהם ופוגעת בעסקים מקומיים. לשם כך, הציעה ועדת מומחים ב-OECD לאמץ צעדים של ממש במסגרת תכנית ה-BEPS.

תכנית ה-BEPS מבוססת בראש ובראשונה על ההכרה שהוראות הדין באשר למיסוי בינלאומי אינן מצליחות להתמודד באופן מוצלח עם המציאות החדשה בכלל ועם הכלכלה בעידן המסחר האלקטרוני בפרט. הוועדה החליטה כי לאור המאפיינים המיוחדים של עסקאות המשלבות קניין רוחני ופלטפורמות

בין-חברתיות (Thin Capitalization); ובקרב 18 מתוך 34 מדינות ניתן לאחד דוחות כספיים לצורכי מס (Consolidated Returns) או שנקבעו הוראות המאפשרות ייחוס רווחים בין-חברתיים או קיזוז הפסדים בין-חברתיים.

⁷⁷ Public Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting 19 July 2013, OECD <http://www.oecd.org/ctp/BEPSActionPlan.pdf>; Public Consultation Discussion Draft on Transfer Pricing Documentation and CbC Reporting 30 January 2014.

סחר אלקטרוני, יש צורך בהתאמת הדין למודלים העסקיים ולסביבה העסקית המשתנה. כחלק מכך, יש צורך לנתח מחדש את אופן יצירת הערך (התרומה השונה בהפקת הרווחים) בתאגידים רב-לאומיים, ולוודא, ככל האפשר, שהמדינות הרלוונטיות יזכו בנתח מהכנסת התאגיד על-פי תרומתן.

נוסף על כך, בוחנת הוועדה היבטים שונים של מיסוי עקיף. לצורך כך, הוקם גם כוח משימה הבוחן את השלכות תנאי המסחר בעידן הדיגיטלי. תכנית הפעולה של הוועדה מורכבת מחמש עשרה פעולות שונות שעיקרן הגברת האכיפה ופיתוח כללים חדשים בנוגע לעסקאות בין-חברתיות. בעיקר מתמקדת הוועדה בעסקאות המקנות שימוש בקניין רוחני (נכסים בלתי-מוחשיים) ובכללים שעניינם מניעת העברת סיכונים או הקצאת הון (לרבות מכשירים היברידיים) בין חברות באשכול חברות.

המלצה נוספת של הוועדה היא להרחיב את חובת הגילוי כך שתאגידים רב-לאומיים ידווחו על פעילותם בכל אחת מהמדינות שבהן הם פועלים, לא רק ביחס לפעילות באותה המדינה אלא גם ביחס לכלל הפעילויות הגלובליות של התאגיד הרב-לאומי (חברת האם והחברות הקשורות בתאגיד הרב-לאומי). המלצה זו מהווה תוצאה של לחץ ציבורי שיזמו ארגונים בינלאומיים שונים ובהם ארגון TJN (אשר היה החלוץ בקידום הרעיון כבר ב-2003)⁷⁸ לקידום "דיווח על-פי מדינה" (Country by Country Reporting), בין היתר מתוך הנחה שמידע זמין זה בידי המדינות השונות יכול לסייע למדינות השונות שבהן פועל התאגיד למסותו באופן יותר מדויק.⁷⁹

עם זאת, ניתן לראות כי למרות ההכרה בחשיבות שיתוף המידע בין המדינות שבהן פועלים התאגידים הרב-לאומיים, קיימת מחלוקת של ממש ביחס לדרך שבה יש לקיים הידברות זו. למשל, ההחלטה לשתף את כל המדינות שבהן פועלים תאגידים רב-לאומיים לשם יצירת "תיק קונצרן" היא חשובה ביותר. עם זאת, כרגע כלל לא ברור אם תיק מידע זה שאמור לכלול מידע מקיף, מלא ומהימן של כלל ההכנסות, ההוצאות והעסקאות הבין-חברתיות של הקונצרן והחברות הקשורות בקונצרן, יימסר לכל תאגיד רב-לאומי או רק לתאגידים בעלי היקף פעילות מינימלי. כמו כן, לא ברור אם המידע יימסר לכל רשות מס במדינות שבהן פועל התאגיד הרב-לאומי או שמא תיק זה יימסר אך ורק לרשות המס במדינת המושב של חברת האם בתאגיד הרב-לאומי. לדעתנו, אין ספק כי שיתוף המידע בכל אחת מהמדינות שבהן פועל התאגיד הרב-לאומי מהווה צעד משמעותי במלחמה בהשתמטות ממס ובהעמקת שיתוף הפעולה בין המדינות, ולכן אנו תקווה שהלחצים המופעלים לצמצום שיתוף המידע לא יישאו פרי.⁸⁰

עוד המליצה ועדת המומחים, לתקן את אמנת המודל של ה-OECD כך שיתאפשר למנוע שימוש לרעה בהוראות האמנה לצורך השגת יתרונות מס. תיקונים נוספים שהוצעו בהקשר זה כוללים את עיצובם מחדש של הוראות החנ"ז; שינויים בהגדרת "מוסד קבע" ביחס לעסקאות שאינן מסורתיות כך שלא ניתן יהיה יותר להיות "נוכח" כלכלית במדינה מבלי שנוכחות זו תיצור מוסד קבע; הסדרת מעמדן של ישויות היברידיות לצורכי מס והאחדת סיווגן בקרב המדינות השונות; שיפור חילופי המידע בין מדינות; הרחבת האפקטיביות של דרכי פתרון סכסוכים בינלאומיים באמצעות בוררות בינלאומית; וניסיון ליצירת שיח רב-לאומי (מולטילטרלי) לצורך הגברת שיתוף הפעולה הרב-לאומי בקרב המדינות.

⁷⁸ עוד על התפתחות הרעיון ניתן לקרוא כאן: <http://www.taxjustice.net/2014/03/26/tax-justice-focus-country-country-reporting-edition-march-2014>

⁷⁹ בישראל אף הוגשה על-ידי TJN ישראל הצעת חוק לאימוץ יוזמה זו. ראו: http://www.knesset.gov.il/privatelaw/Plaw_display.asp?lawtp=1&find_mk=867; כן ראו: <http://www.taxresearch.org.uk/> וכן <http://www.taxjustice.net/topics/corporate-tax/country-by-country/Documents/CBC2012.pdf>

⁸⁰ <http://www.oecd.org/about/publishing/WhatsNew15Sept2014.html>; <http://www.oecd.org/ctp/beps-action-13-guidance-implementation-tp-documentation-cbc-reporting.pdf>;

ההכרזה על תכנית ה-BEPS מצד ארגון המדינות המפותחות מהווה לדעתנו מעין הודאה ציבורית בכך שהדין הנוהג כיום (החקיקה ואמנות המס) אינו מצליח להתמודד באופן אפקטיבי עם שחיקת בסיס המס בתחולה הפרסונאלית בכל הנוגע למיסוי תאגידים (או במילים אחרות, עם ניסיונותיהם של תאגידים להסיט באופן מלאכותי הכנסות ממדינות שבהן שיעורי המס גבוהים למדינות שבהן שיעורי המס נמוכים או שלא מוטלים בהן כלל מסים).

עם זאת, ארגון ה-OECD החליט לתקן את הדין הקיים בצורה של טלאי על טלאי במקום לקבל החלטה אמיצה הקוראת לביטול השיטה הנוהגת ולאיימוץ שיטה חדשה למיסוי תאגידים שתתבסס על הנחות היסוד הקשורות קשר אמיץ עם המציאות הכלכלית בת ימינו. לדעתנו, תיקון ועיבוי יסודות השיטה הנוהגת (מוסד קבע, משטר חנ"ז, משטר מחירי העברה ועוד) לא יובילו לפתרון אמיתי בר-קיימא וכנגד התיקונים שיומלצו על-ידי ועדת המומחים יש להניח כי תימצאנה פרצות נוספות ויעודכנו תכנוני המס הקיימים באופן שיאפשר לנצל פרצות אלו. התיקונים הטכניים שמציע ארגון המדינות המפותחות ועדכון ההוראות האנטי-תכנוניות בשיטה הנוהגת, אין בהם לדעתנו כדי לשנות באופן משמעותי את העיוותים הנוהגים.

לדעתנו, הגם ששינויים אלו מבורכים, אין בהם די ואין ביכולתם לתת מענה הולם לבעיות שעמן מתמודדות שיטות המס ביחס למיסוי תאגידים רב-לאומיים. נדרשת כאן חשיבה חדשה. עם זאת, ניתן לראות כי ארגון המדינות המפותחות מציע לעבות את ההידברות הבין-מדינית והרב-מדינית. אנו סוברים כי ההחלטה לפעול לכריתת אמנה רב-לאומית להחלפת מידע היא מבורכת וחשובה מאין כמוה ועשויה להיות סנונית ראשונה לשיתופי פעולה רב-לאומיים נוספים. בדומה לכך, ההחלטה לשתף את כל המדינות שבהן פועלים תאגידים רב-לאומיים לשם יצירת "תיק קונצרן" חשובה ביותר ומהווה צעד משמעותי במלחמה בהשתמטות ממס ובהעמקת שיתוף הפעולה בין המדינות, ולכן יש לעשות מאמץ שלחצים שונים המופעלים על הארגון לצמצום שיתוף הפעולה לא יישאו פרי.⁸¹

כחלק מההכרה במגבלות שבמיסוי חברות במישור המיסוי הבינלאומי הועלו הצעות שונות שחלקן יוצגו בקצרה בפרק זה. בחרנו להציג בהקשר זה שתי הצעות המתבססות, בין היתר, על מיסוי חברות מאוחד (Unitary Taxation) ועל טיוטת תכנית עבודה בחסות ארגון המדינות המפותחות שנועדה להילחם בשחיקת בסיס המס. כך למשל, האיחוד האירופי בוחן אימוץ מיסוי חברות מאוחד ביחס לפעילויות תאגידים ברחבי האיחוד האירופי, וכן הצעות שונות שהציעו חוקרים מהאקדמיה בהובלת פרופ' אבי-יונה, פרופ' קלאוזינג ופרופ' דורסט וכן את טיוטת תכנית ה-BEPS המנסה לעבות את יסודות שיטת המס למיסוי עסקאות בין חברתיות במטרה להילחם בתופעת מחירי ההעברה, שהיא אחת הסיבות המרכזיות להפחתת שיעורי המס האפקטיביים בחברות רב-לאומיות.

3. אימוץ מיסוי חברות מאוחד (Unitary Taxation)

(CCCTB) Common Consolidated Corporate Income Tax Base (א)

במרץ 2001, המועצה האירופית החליטה על אימוץ כללים חדשים למיסוי חברות רב-לאומיות תוך עשור, בין היתר, על מנת להפוך תאגידים אירופיים אלו ליותר תחרותיים ולאפשר להם המשך גידול בר-קיימא ועידוד תעסוקה במדינות האיחוד האירופי. מזה כעשור, עמל האיחוד האירופי על אימוץ כללים אלו

⁸¹ לעיל ה"ש 72.

(CCCTB), אך בשל קשיים וחילוקי דעות שונים, טרם הוחלט על אימוצם.⁸² המודל שעליו עמלות קבוצות שונות של חוקרים ונציגי רשויות המס הרלוונטיות מתבסס על מיסוי חברות מאוחד (Unitary Tax) עם נוסחת ייחוס (Formulary Apportionment) המחלקת את הכנסות התאגיד הרב-לאומי בין המדינות השונות - חברות האיחוד האירופי - שבהן התאגיד פועל.

יובהר, כי תפיסה זו מהווה שינוי משמעותי מהעמדה שפרסמה ועדת רודינג בשנת 1992. ועדת מומחים זו מטעם נציבות האיחוד האירופי בחנה, בין היתר, את חשיבות שיקולי המס בבחירת מבנה ההתאגדות של מיזמים אירופיים, ודחתה מכל וכול את העקרונות שבבסיס המיסוי המאוחד.⁸³ ועדת המומחים שממשיכה אף כיום לשבת על המדוכה, הציעה ארבע חלופות למיסוי חברות רב-לאומיות הפועלות במדינות האיחוד האירופי, בהן:

(1) **Home State Taxation (HST)** מיסוי חברות מאוחד של אשכול החברות על-פי דיני המס במדינת המושב של מטה התאגיד וייחוס הכנסות התאגיד הרב-לאומי בין המדינות שבהן הוא פועל על-פי נוסחת ייחוס;

(2) **מיסוי חברות מאוחד (CCCTB)** הדומה במהותו למודל האמריקאי, שלפיו הכנסות התאגיד הרב-לאומי תאוחדנה ותיחוסנה בין מדינות האיחוד השונות על-פי נוסחת ייחוס שתאומץ, וכל מדינה באיחוד תמסה הכנסות שיוחסו אליה על-פי דיני המס באותה המדינה;

(3) **הרמוניזציה** בין דיני המס של מדינות האיחוד השונות הכוללת האחדת שיעורי המס בין המדינות השונות ואימוץ חקיקת מס דומה במדינות החברות באיחוד האירופי;

(4) **איחוד שיטות המס האירופיות לכדי שיטת מס אחת** והאחדת גביית המס על הכנסות המדינות השונות באיחוד האירופי שתבוצע על-ידי הנציבות האירופית ושתחלק את ההכנסות שנגבו בין המדינות החברות על-פי מדדים שייקבעו.

למרות קיומן של ארבע חלופות שונות לכאורה, בפועל שתי ההצעות האחרונות לא נידונו ברצינות רבה על-ידי ועדת המומחים, בין היתר, כי ההערכות היו שהסבירות לאימוצן נמוכה למדי ועיקר תשומת הלב נסבה לשתי ההצעות הראשונות. מודל ה-HST זכה לביקורת לא מבוטלת ונתפס כמעצים את המרוץ לתחתית בין מדינות האיחוד.⁸⁴ כיום, עיקר תשומת הלב מתמקדת בחלופה השנייה-ה-CCCTB.

בדומה לשיטה האמריקאית, ה-CCCTB מציעה לאחד את פעילותן של חברות רב-לאומיות תושבות האיחוד האירופי (האיחוד יחול על חברות נשלטות וקשורות, תושבות האיחוד) בהתאם לפעילותן באיחוד האירופי.

מודל ה-CCCTB, שנבחר על-ידי ועדת המומחים של האיחוד האירופי כמודל המועדף, עושה שימוש בנוסחה הקלאסית העתידה ככל הנראה לכלול שלושה מרכיבים: נכסים ומלאי, שכר עבודה ומכירות. בעוד שמרכיב הנכסים דומה במהותו למרכיב האמריקאי (אינו כולל קניין רוחני ומתבסס על שווי היסטורי

⁸² CCCTB: "Possible Elements of a Technical Outline" CCCT/WP/057 and CCCTB: "Possible Elements of a Sharing Mechanism" CCCTB/WP/60.

⁸³ **Conclusions and Recommendation of the Committee of Independent Experts on Company Taxation** available at http://aei.pitt.edu/1332/1/ruding_tax_report.pdf; Malcolm Gammie the Ruding Committee Report: an Initial Response available at <http://www.ifs.org.uk/comms/comm30.pdf>.

⁸⁴ Sven-Olof Lodin & Malcolm Gammie, HOME STATE TAXATION (2001); Charles E. McLure, *Replacing Separate Entity Accounting and the Arm's Length Principle with Formulary Apportionment* 56 INTERNATIONAL BULLETIN 586, 588 (2002); Ilan Benshalom, *A Comprehensive Solution for a Targeted Problem: A Critique of the European Union's Home State Taxation Initiative*, available at <http://www.ssrn.com/abstract=1153579>.

של הנכסים), להבדיל ממקבילו האמריקאי, מרכיב זה כולל גם מלאי. שכר העבודה נחלק לשני תתי-מרכיבים: שכר עבודה ומספר עובדים. המרכיב השלישי מכירות - עתיד, ככל הנראה, להתייחס למדינות היעד שבהן ממוקם הקונה הסופי (Destination Based). מודל ה-CCCTB אמור באופן טבעי להתייחס לכל הפעילויות השונות המתבצעות באמצעות ישות תאגידית ברחבי האיחוד האירופי. עם זאת, הוועדה הציעה שלא להחיל את נוסחת הייחוס הגנרית על ענפי הפעילות הבאים: תאגידים פיננסיים, חברות ביטוח למיניהן, חברות ספנות, חברות תעופה, חברות להפקת נפט ומחצבים. אימוץ מודל ה-CCCTB בקרב המדינות חברות האיחוד והצלחתו תלויים במידה רבה בנכונותן של מדינות אלו לאמץ כללים דומים באופן חד-צדדי או לחלופין בצורה של אמנה רב-לאומית. השגת יעד זה מעוררת קשיים רבים ולכן אין זה פלא שלמעלה מעשור מנסים חברי הוועדה לגשר בין הפערים השונים ולאמץ כללים שיוכלו לרצות את המדינות השונות.

דוגמה יפה לנכונות המדינות לגשר על פערים אלו היא ההסכמה העקרונית של מדינות האיחוד לאפשר בנוסחת הייחוס פיצול של מרכיב שכר העבודה. מדינות מזרח אירופה החברות באיחוד ציינו בפני חברי הוועדה כי ייחוס ההכנסות לפי שכר העבודה בלבד יגרום להטיה לטובת מדינות מערב אירופה. זאת, בין היתר, בשל יוקר המחיה באותן מדינות, המוביל לרמות שכר גבוהות יותר בצורה ניכרת. לפיכך, אם תאגיד רב-לאומי מקים מפעל בהולנד ובפולין, עובדי פס ייצור המבצעים אותה עבודה יזכו לשכר גבוה יותר בהולנד מאשר בפולין. לשם כך, הוסכם בקרב חברי הוועדה לפצל את מרכיב שכר העבודה לשכר (על-פי גובה השכר המשתלם לעובדים ולמנהלים) ולמספר העובדים ובכך לצמצם את הפגיעה בייחוס הכנסות למדינות מזרח אירופה. כאמור, אימוץ נוסחת ייחוס מהווה מוקש פוליטי, וארוכה הדרך עד לגישור על הפערים הרבים הקיימים.

(ב) שיטה משולבת: אימוץ הדין הנוהג ובחינת נאותות עסקאות בין-חברתיות על-פי מתודולוגיית חלוקת הרווח (Profit Split)⁸⁵

הפרופסורים אבי-יונה, קלאוזינג ודורסט הציעו פתרון פרגמטי לבעיית מחירי העברה, הגובה לטענתם מחיר כבד לכלכלת ארה"ב (פגיעה בכשליש מההכנסות ממסי חברות כתוצאה מהסטת רווחים ושחיקת בסיס המס). הפתרון המוצע על-ידי חוקרים אלו מהווה שעטנז בין שתי הגישות (הגישה הרואה בחברות הקשורות ישויות עצמאיות והגישה הרואה באשכול החברות ישות כלכלית אחת). לדעתם, הואיל ושיטת המס הנוכחית מבוססת על הנחות יסוד אנכרוניסטיות שאינן רלוונטיות למציאות הכלכלית שבה אנו מצויים, אין בשיטה הנוהגת לתת מענה, והפתרון האופטימאלי הנו החלפת השיטה הנוהגת בשיטה חדשה. עם זאת, לאור הקשיים השונים שבהחלפת שיטת המס, החוקרים מציעים להשתמש בשיטת חלוקת הרווח (Profit Split) שלפיה הכנסת התאגיד תיוחס לכל חברה על בסיס הוצאות החברה, ולאחר מכן יתרת ההכנסה שלא יוחסה להוצאות השונות של התאגיד תיוחס בין המדינות. ייחוס ההכנסה יתבצע על-פי נוסחת חלוקה המתבססת על מרכיב המכירות בלבד.

(ג) (TJN) Tax Justice Network

ארגון TJN (רשת לצדק במיסוי)⁸⁶ הוא ארגון א-פוליטי בינלאומי הכולל ארגונים מקצועיים וחברתיים מהמגזר השלישי שפועלים יחדיו בזירה הבינלאומית כנגד התחמקויות ממס והעלמות מס, בין היתר, כחלק ממחויבותם של ארגונים אלו לצמצום העוני ואי-השוויון ברחבי העולם. הארגון מבקש לעודד שינוי

⁸⁵ Reuven S. Avi-Yonah, Kimberly A. Clausen and Michael C. Durst, *Allocating Business Profits for Tax Purposes: A Proposal to Adopt a Formula Profit Split* (December 17, 2008) available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1317327> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1317327>.

⁸⁶ <http://www.taxjustice.net/>

חברתי באמצעות דיון ציבורי, ולשם כך הוא מקדם ביצוע מחקרים בתחומים שונים, תוך שיתוף פעולה הדוק עם האקדמיה.⁸⁷ בענייננו, מזה למעלה משנתיים פועל הארגון לבחינת ההשלכות השונות של אימוץ מיסוי חברות מאוחד במישור הבינלאומי. כך למשל, פרסם הארגון מספר מאמרים ובלוגים בנושא,⁸⁸ הציג את עמדתו בפני ועדת המומחים של ה-BEPS⁸⁹ ואף שיתף פעולה עם המרכז הבינלאומי למיסוי ופיתוח בבריטניה להקמת שמונה ועדות בנושא מיסוי מאוחד שתבחנה שורה רחבה של נושאים הקשורים בהחלפת השיטה הנוהגת במיסוי חברות מאוחד.⁹⁰

באופן עקרוני, ארגון TJN ממליץ להחליף את עקרונות שיטת מיסוי החברות הנוהגת ולאמץ שיטת מיסוי חברות מאוחד. עם זאת, משיחה שקיימו עם מספר נציגי הוועדות בנושא מיסוי מאוחד ומקריאת חלק מטייטות ניירות העמדה, מתקבל הרושם כי בשלב זה - אולי אף מבחינה פוליטית, בבחינת פתרון פרגמטי שיהיה קל יותר לקידום - לקראת אימוץ השיטה כולה - מוצע לאמץ שיטות משולבות, כדוגמת שיטת חלוקת הרווח שהציעו אבי-יונה, קלאודינג ודורסט.

5. סיכום והמלצות

חשוב להבהיר, כי ישראל, שכאמור הצטרפה לארגון ה-OECD ב-2010, אינה יכולה לבחור להחליף את שיטת המס הישראלית המתבססת על עקרון האישיות המשפטית הנפרדת ועל עקרון הזרוע הארוכה (ה-ALS). זאת, הואיל ובעצם הצטרפותה ל-OECD התחייבה ישראל שלא לסטות מעקרונות אלו. עוד ברור הוא, שמדינת ישראל אינה מעצמה כלכלית המעצבת את כללי המשחק הבינלאומיים, ובהנחה שישראל מעוניינת לשלב את כלכלתה בכלכלה הגלובלית, עליה להתאים את חוקיה ועקרונותיה לעקרונות המקובלים שעוצבו על-ידי המעצמות הכלכליות ובראשן ארה"ב.

עם זאת, מטרת דוח זה היא להציג בפני אדריכלי שיטת המס הישראלית שיח אלטרנטיבי המתקיים בעולם ומנסה להתמודד עם האתגרים שבמיסוי תאגידים רב-לאומיים וכן להציג בקצרה את ההצעות האופרטיביות שנמצאות כיום על סדר היום. בתוך כך, בין אם תתקבל שיטת מיסוי חברות מאוחד ובין אם לאו, מוצע לבחון במסגרת הדין הקיים יישום המלצות אופרטיביות, שתשפרנה לדעתנו את שיטת מיסוי החברות הנוהגת בישראל.

1. דוחות מאוחדים

למרות ההכרה בזיקה הכלכלית שבין חברות קשורות באשכול חברות, פקודת מס הכנסה אינה כוללת הוראות המאפשרת איחוד דוחות כספיים לצורכי מס. נהפוך הוא, עקרון היסוד בדיני המס בישראל, בדומה לדיני החברות, הנו שחברות בנות הן אישיות משפטית הנפרדת מחברות אחרות באשכול החברות,

⁸⁷ ראו <http://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2013/04/Tax-Us-If-You-Can-Hebrew.pdf>. הסיני הישראלי של הרשת לצדק במיסוי (TJN IL) הושק רשמית בנובמבר 2013, אך החל לפעול עוד קודם לכן. כחלק מפעילותו, פרסם הארגון ניירות עמדה בנושא הטבות המס המפליגות מכוח החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959, קידום יוזמות חקיקה פרלמנטריות להעלאת השקיפות במס של חברות ציבוריות (דוגמת דיווח על-פי מדינה - country by country reporting),⁸⁷ השתתף בדיני ועדות שונות בכנסת, ולאחרונה גם פרסם את המהדורה העברית לחוברת המידע שהוציא הארגון הבינלאומי בנושא צדק מיסוי.

⁸⁸ ראו כאן: http://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Towards_Unitary_Taxation_1-1.pdf וכן: <http://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2013/04/TJN-Briefing-BEPS-for-Developing-Countries-Feb-2014-v2.pdf> וכן: <http://taxjustice.blogspot.co.il/2012/12/adopting-unitary-approach-to-taxing.html> וכן: <http://www.taxjustice.net/unitary-tax>

⁸⁹ <http://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2013/04/TJN-Briefing-BEPS-for-Developing-Countries-Feb-2014-v2.pdf>
⁹⁰ הנושאים השונים כוללים: (א) השלכות פרקטיות ביחס לאימוץ מיסוי חברות מאוחד במישור הבינלאומי; (ב) השלכות פרקטיות ביחס לאימוץ מיסוי חברות מאוחד בשווקים אזוריים; (ג) בחינת ההשלכות הנובעות מאימוץ שיטת מיסוי חברות מאוחד במדינות השונות בארה"ב; (ד) בחינת השלכות חלוקתיות אפשריות הנובעות ממיסוי חברות מאוחד; (ה) הרמוניזציה אפשרית ממעבר למיסוי חברות מאוחד; (ו) בחינת אימוץ מיסוי חברות מאוחד ביחס לענפי פעילות/מגזרים מסוימים; (ז) בחינת השלכות יישום מיסוי חברות בינלאומי ביחס לחברות מתפתחות ו-(ח) בחינת השלכות יישום מיסוי חברות מאוחד ביחס לתאגידים רב-לאומיים העוסקים בתחום כריית מחצבים.

למעט חריגים שקבע המחוקק.⁹¹ עם זאת, המחוקק אפשר הגשת דוחות מאוחדים במשורה לחברות תעשייתיות בלבד. סעיף 23 לחוק עידוד התעשייה (מסים), תשכ"ט-1969 (להלן: חוק עידוד התעשייה) קובע כך:

"חברת אם כמשמעותה בפסקה (1) להגדרת חברת אם בסעיף 22 וכן חברת אם כמשמעותה בפסקה (2) להגדרה האמורה, שהמפעלים התעשייתיים של כל חברות הבת שבשליטתה הם בני קו ייצור אחד, רשאית להגיש את הדוח לפי סעיף 131(א)(3) לפקודה במאוחד, אם הודיעו לפקיד השומה בכתב תוך שנת המס לגביה מוגש הדוח על כוונתן לעשות כן, ובלבד שאם שליטת חברת האם בחברת הבת הושגה לאחר תחילת חוק זה לא יהיו רשאויות להגיש דוח מאוחד אלא משנת המס השלישית שלאחר השגת השליטה."

היינו, חברה רשאית להגיש דוחות מאוחדים לצורכי מס אם התקיימו התנאים הבאים: (1) חברת האם מחזיקה בשני שלישים מזכויות ההצבעה/מהזכות למנות מנהלים בחברת הבת; (2) שתי החברות מסווגות כחברות תעשייתיות (או לחלופין די בכך שהחברה הבת תסווג כחברה תעשייתית ובלבד שהחברה האם משקיעה 80% מרכושה בהון מניות או בהלוואות של חברות בנות תעשייתיות); (3) החברה הבת פועלת באותו קו ייצור⁹² שבו פועלת החברה האם; (4) נדרשת הודעה פורמאלית על הכוונה לאחד את דוחות החברה; ו-(5) נדרש פרק זמן של שנתיים שבמהלכו לא ניתן לאחד דוחות בין החברות.

יובהר, כי למרות הוראות סעיף 23 האמורות, שמהן נרמז כאילו בהתקיים התנאים שבחוק, חברות רשאיות להגיש דוחות מאוחדים, הרי בפועל, סעיף 24 לחוק עידוד התעשייה מניח שכל אחת מהחברות תכין דוחות נפרדים, אולם השומה תיערך רק לחברה האם (שאליה תיווסף יתרת ההכנסה החייבת או הפסד חברת הבת).⁹³

ניתן לראות בנספח ג' לדוח כי כשני שלישים מהמדינות בארגון ה-OECD רשאיות להגיש דוחות כספיים מאוחדים לצורכי מס. מעבר לכך, כפי שצינו לעיל, החוק הישראלי אינו מאפשר הגשת דוחות אלא סיכומם וגם לגבי הטבה זו רב הנסתר על הנגלה וחסרות הוראות אופרטיביות לסוגיות שונות העולות בנוגע לאיחוד דוחות לצורכי מס. לשם השוואה, סעיפי קוד המס האמריקני והתקנות מכוחן כוללים עשרות עמודים, בעוד שבישראל ההוראות מתמצות במספר סעיפי חוק, ואף שהשר הוסמך להתקין תקנות, בפועל לא נעשה שימוש בסמכות זו.

אנו סוברים כי ביחס למיסוי אשכול חברות, אין הצדקה מהותית לעקרון האישיות המשפטית הנפרדת כדיני המס באשר למיסוין של כל אחת מהחברות הקשורות באשכול החברות (מעבר לשיקולים גבייתיים המגבילים את יכולתן של חברות לקזז הפסדים וכדומה). לפיכך, מומלץ להחליף את הוראות הדין באשר לאיחוד דוחות לצורכי מס, ולאמץ הסדר כולל ממצה שאינו חל רק על חברות תעשייתיות. אימוץ הוראות אלו ביחס לחברות מקומיות יאפשר לרשות המסים להתמודד עם המורכבות הנובעת מאיחוד הדוחות, והיערכות כזו ביחס לחברות ישראליות תקל על המעבר למיסוי חברות מאוחד ביחס לחברות רב-לאומיות.

⁹¹ חוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק העידוד").

⁹² הגדרת קו ייצור פורשה על-ידי הפסיקה באופן מצומצם למדי. ראו ע"ש (מחוזי ת"א) 727/83 ברטון תכנון וייצור בע"מ נ' פש"מ"ג, פד"א יב 261; ע"ש (מחוזי ת"א) 269/88 יכין חברה חקלאית בע"מ נ' פש"מ"ג מיסים ד/3 ה-142.

⁹³ אלי גילבאי, לעיל ה"ש 19 בעמ' 170-171 (2003); אמנון רפאל מס הכנסה כרך ה 396-401 (2001); אלי נייגר "דוחות מס מאוחדים" **רואה חשבון** מא 266 (1992); דוד פיקאז "היבטי מס הגשת דוחות מאוחדים לצורך מס הכנסה" **רואה חשבון** מה 40 (1996).

מחקרים רבים בתחום מיסוי החברות מצביעים על כך שנטל המס בחברות רב-לאומיות נמוך בצורה משמעותית משיעורי המס הסטטוטוריים במדינות שבהן תאגידים אלו פועלים.⁹⁴ זאת אף שתאגידים אלו מציגים רווחים משמעותיים. מחקרים אלו מצביעים על תופעת "מחירי ההעברה" כאחת הסיבות העיקריות לשחיקת בסיס המס של תאגידים אלו. לאור ההכרה בקושי שבמציאת עסקאות דומות בעת בדיקת נאותות עסקאות בין-חברתיות בתאגידים רב-לאומיים, אימצו המדינות החברות בארגון ה-OECD שתי שיטות נוספות החורגות מעקרון הזרוע הארוכה (ה-ALS). שיטות אלה מאפשרות לייחס הכנסות למדינות השונות על בסיס התרומה היחסית של כל תאגיד, על-פי הפונקציות והסיכונים שהוא ממלא בקבוצת החברות, ואת היתרה שאינה ניתנת לייחוס - הן מאפשרות לחלק בין המדינות השונות על-פי תרומתן הכלכלית של אותן מדינות.

הואיל וממילא תאגידים רב-לאומיים מוודאים שלא תהיינה עסקאות דומות בין צדדים שלישיים, מומלץ לוותר על שלוש השיטות המסורתיות (CUP, Resale Price, Cost+) כמו גם על שיטת ה-TNNM/CPM (שמהימנותה ממילא מוטלת בספק) ולאמץ את שיטת חלוקת הרווח כשיטה המועדפת להתמודדות עם סוגיה זו. אימוץ שיטה זו יאפשר למדינות לעבור באופן הדרגתי למיסוי חברות מאוחד. מעבר הדרגתי זה הכולל שילוב בין שתי הגישות (עקרון האישיות המשפטית הנפרדת והתפיסה הרואה באשכול חברות גוף כלכלי אחד) בשלב הראשון יאפשר זיהוי הסוגיות הטעונות ליבון ומתן מענה הולם. נוסף על כך, תקופת המעבר תאפשר למדינות לבחון הלכה למעשה את ההשלכות שבאימוץ נוסחת חלוקה, מבלי שאימוצה או החלפתה יגרמו ל"רעידת אדמה".⁹⁵

באשר לאפשרות לאמץ מיסוי חברות מאוחד בשלב מאוחר יותר, נדגיש כי אימוץ מיסוי חברות מאוחד חלף הדין הנוהג אינו כרוך בתיקון ובשינוי חמישים ושלוש אמנות המס הביטראליות שישראל היא צד להן. עיון בנספח ב' מעלה כי בכארבעים מתוך חמישים ושלוש אמנות המס שישראל חתומה עליהן, ניתן למצוא הוראות המאפשרות ייחוס הכנסה בין-חברתית שלא על-פי עקרון האישיות המשפטית הנפרדת ועקרון הזרוע הארוכה (ה-ALS). כמו כן, ניתן לראות כי משלוש אמנות המס שישראל כרתה החל משנת 2010: הן באמנת המס שבין ישראל למלטה⁹⁶ והן באמנת המס שבין ישראל לגיאורגיה⁹⁷ (הגם שזו נחתמה במאי 2010) נכללה הוראת סעיף 7(4) במתכונתה הקודמת בעוד שרק באמנת המס שבין ישראל לפנמה⁹⁸ אומץ הנוסח המעודכן.

לפיכך, בהנחה שתבקש ישראל לסטות מעקרונות האישיות המשפטית הנפרדת והזרוע הארוכה (ה-ALS), סטייה זו לא תחייב תיקון רוחבי של רשת אמנות המס של ישראל, אלא תוכל לעשות זאת על דרך פרשנות. עם זאת, לעמדתו של ארגון ה-OECD, יש לפרש את הוראות האמנות שנחתמו בנוסח הקודם ברוח אמנת המודל החדשה, ולפיכך אין לאפשר ייחוס הסוטה מעקרונות "האישיות המשפטית הנפרדת" ומ"תנאי השוק". במלים אחרות, לעמדת ה-OECD, יש להחיל את מתודולוגיית מחירי העברה גם על חברות קשורות וגם על חברה המפעילה מוסד קבע במדינה אחרת.

⁹⁴ ראו לעיל ה"ש 5.

⁹⁵ אבי יונה, קלאוזינג ודורסט לעיל ה"ש 79.

⁹⁶ אמנה בין ממשלת מדינת ישראל לבין ממשלת מלטה בדבר מניעת כפל מס ומניעת התחמקות ממסים בזיקה למסים על הכנסה. האמנה נחתמה ב-28.7.2011 והיא בתוקף מתחילת השנה.

⁹⁷ אמנה בין ממשלת גיאורגיה לבין ממשלת ישראל בדבר מניעת כפל מס ומניעת התחמקות ממסים בזיקה למסים על הכנסה (האמנה אושרה והיא בתוקף מ-1.1.2012).

⁹⁸ אמנה בין ממשלת ישראל לבין ממשלת הרפובליקה של פנמה בדבר מניעת כפל מס ומניעת התחמקות ממסים בזיקה למסים על הכנסה (האמנה נחתמה ביום 8.11.12 והיא תיכנס לתוקף בשנת 2015).

כפי שצינו לעיל, ברי כי מדינת ישראל אינה יכולה לאמץ שיטת מיסוי חברות מאוחדת המהווה סתירה לעקרונות האישיות המשפטית הנפרדת ולעקרון ה-ALS, הואיל ובעצם הצטרפותה ל-OECD התחייבה ישראל שלא לסטות מעקרונות אלו. עם זאת, מומלץ להקים צוות מומחים ישראלי שיבחן את השלכות המס הצפויות ממעבר לשיטת מיסוי חברות מאוחדת, וככל שאימוץ מיסוי מאוחד יתרום לכלכלת ישראל, יפעל הצוות בקרב ארגון ה-OECD להחלפת הדין הנוהג או לאימוץ פתרונות ביניים ברוח השיטה. אנו סוברים כי אמות המידה הראויות לעיצובה של שיטת המס הישראלית בקשר עם מיסוי תאגידים רב-לאומיים אמורות להיות כאלו שתשרתנה בצורה הטובה ביותר את האינטרסים של מדינת ישראל.

אנו סוברים כי על אדריכלי שיטת המס הישראלית לבחון את התועלת הצפויה מאימוץ מיסוי חברות מאוחדת ואת העלויות הכרוכות בכך, בין היתר, לאור מעמדה התחרותי של מדינת ישראל בזירה הבינלאומית. על תועלת זו להביא בחשבון את יכולתה של ישראל למשוך השקעות הוניות שתפתחנה את המשק הישראלי ותעסקנה עובדים ישראלים, לצד שמירה על היותה של ישראל אטרקטיבית לתושביה. ההתנגדות העיקרית להחלפת שיטת מיסוי החברות הנוהגת במיסוי חברות מאוחדת מצביעה על מספר קשיים ובהם העלויות הכרוכות בעריכת רפורמה - עלויות למידה וציות של רשות המסים ושל הנישומים. בהקשר זה נדגיש כי אם לדעת אדריכלי שיטת המס התועלת הצפויה עולה על העלויות שבהחלפת הכללים הנוהגים, אזי כדאי יהיה לספוג את העלויות המידיות ואת העלויות שיווצרו במהלך תקופת הלמידה, ההטמעה והיישום.⁹⁹

קשיים נוספים הנם קשיים פוליטיים בהשגת שיתוף פעולה רב-לאומי מצד מדינות שונות. בהקשר זה יצוין, כי שיטת המס הנוהגת כיום אומצה ברובה באופן חד-צדדי על-ידי מדינות שונות במהלך מספר עשורים, וככזו אף היא אינה תולדה של מדיניות שיתוף פעולה. מעבר לכך, ייתכן שההתנגדות העזה של התאגידים הרב-לאומיים להחלפת השיטה מהווה אינדיקציה לפוטנציאל הגלום בה.

4. **איסוף מידע וניתוחו ככלי הכרחי לבחינת רפורמות מס בישראל**

משטר מיסוי החברות בישראל ביחס לפעילותן ברחבי העולם נותר עם עיוותים רבים, ולפיכך אין פלא שמדי מספר שנים נדרש המחוקק לתקן את הפקודה ולאמץ הוראות אנטי-תכנוניות מסורבלות, שמידת האפקטיביות שלהן מוטלת בספק. כאמור, על אף הרפורמות שהתרחשו בשנים האחרונות בשיטת המס בישראל בכלל וביחס למיסוי בינלאומי בפרט, התבשרנו לאחרונה על-ידי ארגון ה-OECD כי לאור מגבלותיה של השיטה הנוהגת נדרשת רפורמת מס מקיפה נוספת ולשם כך הוכנה תכנית פעולה. עם ההסדרים הטעונים שינוי נמנים, למשל: מבנה ההון של החברות, משטר החנ"ז, הגדרות "מוסד הקבע" ומשטר מחירי ההעברה.

בחינת האפקטיביות של הוראות הדין הנוהג בשיטת המס הישראלית לוקה בחסר. לצערנו, כפי שהובהר לנו במהלך כתיבת הדוח, רשות המסים, מסיבות שונות, אינה אוספת מידע על פעילות תאגידים תושבי ישראל מחוץ לישראל ועל פעילות תאגידים תושבי חוץ הפועלים בישראל. איסוף מידע שיטתי זה הנו הכרחי לצורך ביצועם של מחקרים אמפיריים. מחקרים אלו לדעתנו עשויים להוות אמצעי חשוב בידי מעצבי מדיניות המס, ולדעתנו, הגיעה העת להקים יחידת מחקר עצמאית ברשות המסים שתאסוף מידע זה, תבצע מחקרים שונים במידע שנאסף ותפרסמו בציבור ככל שהדבר אפשרי.

⁹⁹ כפי שאף ציינו לעיל, הואיל ורוב האמנות למניעת כפל מס שישלח חתמה עליהן כוללות הוראות המאפשרות חלוקת הכנסות בעסקאות בין חברה לסניף/למוסד קבע שבשליטתה שלא על-פי המתודולוגיות שהוצעו במסגרת משטר מחירי העברה, ככל הנראה מעבר משיטת המס הנוהגת לשיטת מיסוי חברות מאוחדת עשוי לחייב תיקון של מספר מועט של אמנות, אם בכלל.

אנו סוברים כי ככל שהדבר אפשרי, בעיצוב שיטת המס הישראלית, על מעצבי המדיניות לבחון את השפעות שיטת המס או הרפורמה המתוכננת על הכלכלה הישראלית. היטיב לבטא פרופ' גליקסברג את החשש מאימוץ הסדרי מס אמריקניים לשיטתנו מבלי שהשלכותיהם נבחנו לעומק:

"אני בדעה כי יש לאמץ תפישה דינמית, ריאלית ומעודכנת לפיה על ישראל לעשות שימוש במוסד המס כדי להשיג צמיחה ושגשוג כלכליים לא רק בכשירותה כמדינת מקור אלא גם כמדינת תושבות. לשון אחר: יש ליתן הטבות מס גם לפעילות ישראליות המצויה מחוץ לתחולה הטריטוריאלית מחד גיסא, בתוככי התחולה הפרסונלית מאידך גיסא, וזאת לא באופן גורף אלא רק לגבי פעילות שחפצים ביקרה וזאת על פי שיקולי מדיניות מיסוי ראויה. אשר על כן מן הראוי לדון במכלול שיטת המיסוי הישראלית בכל הנוגע להשפעת תחרות המס הבינלאומית על משטר המס ולבחון האם מדיניות זו היא אכן עקבית ואפקטיבית. יש אפוא לבחון את השפעתה של תחרות המס הבינלאומית על היקפה של התחולה הטריטוריאלית ועל נטלי המס האפקטיביים הרווחים בה ביחד עם השפעתה על תחרות המס הבינלאומית על היקפה של התחולה הפרסונלית ועל נטלי המס האפקטיביים הכלולים בה, ולאור זאת לאמץ מדיניות אינטגרטיבית וקוהרנטית."¹⁰⁰

אנו ממליצים להקים ועדה מקצועית שתבחן את השלכות המס ביחס לתאגידים רב-לאומיים ואת מידת האפקטיביות של מערכת המס הנוהגת, ולשם כך תבחן היבטי מס רלוונטיים בפקודת מס הכנסה, מס ערך מוסף ובחקיקה לעידוד השקעות הון. אין ספק שבעולם גלובלי שבו יש תחרות מס בין מדינות, מדינת ישראל נדרשת לאמץ מדיניות מס אינטגרטיבית העולה בקנה אחד עם פרקטיקות בינלאומיות מקובלות העולות בקנה אחד עם האינטרסים הישראליים, וזאת כדי להשיג צמיחה ושגשוג כלכליים ארוכי טווח.

© כל הזכויות שמורות למרכז האקדמי למשפט ולעסקים ולקרן פרידריך אברט.

© All Copyrights belong to the College of Law and Business and to the Friedrich-Ebert-Stiftung.

The views expressed in this publication are not necessarily those of the Friedrich-Ebert-Stiftung.

The commercial use of media published by FES without written permission by FES is strictly forbidden.

הדעות המובעות בפרסום זה אינן משקפות בהכרח את דעותיה של קרן פרידריך אברט.
שימוש מסחרי בפרסומים של קרן פרידריך אברט ללא אישור בכתב של הקרן אסור בהחלט.

¹⁰⁰ דוד גליקסברג. "רפורמות מס בישראל: דברים אחדים". **רפורמות מס** 1, 20 (בעריכת דוד גליקסברג, 2004).

שלמי תודה

נבקש להודות לקרן פרידריך אברט על עזרתה בפרסום הדוח ולמרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן, למכון לאחריות תאגידית בניהולו של ד"ר עופר סיטבון ולארגון Tax Justice Network Israel בניהולה של עו"ד מורן הררי.

נבקש להודות לד"ר תמיר שאנן מבית הספר למשפטים ע"ש שטריקס המכללה למינהל על סיועו בכתיבת הדוח באופן מעמיק ומסור, כן נבקש להודות לעו"ד מורן הררי על עריכת הדוח ולגב' איילת הרינג על העריכה הלשונית.

נבקש להודות למשתתפי הפאנל שהתייחס למחקר ולמסקנות הביניים של הדוח: לפרופ' יורם מרגליות מאוניברסיטת תל אביב, לעו"ד דורון לוי, שותף בכיר במשרד עוה"ד עמית פולק מטלון ושות', לעו"ד הנרייט פוקס, חברה בוועדת המסים של BIAC מטעם ארגון ה-OECD, לרו"ח עירית ליאון, מנהלת תחום מחירי העברה ברשות המסים ולרו"ח אבישי דינר, מפקח במחלקה למיסוי בינלאומי ברשות המסים על הערותיהם המועילות.

כמו כן, נבקש להודות לפרופ' סול פיצ'וטו, אמריטוס מאוניברסיטת לנקסטר בבריטניה ולפרופ' ראובן אבי-יונה מאוניברסיטת משיגן בארצות הברית על עזרתם הרבה במהלך המחקר ובשיתוף טיוטות דוחות הנערכים במסגרת פרויקט Unitary Tax על-ידי המרכז הבינלאומי למיסוי ופיתוח בבריטניה. נבקש להודות גם לחברי הוועדה המייעצת של TJN IL הגב' תמר בן יוסף, פרופ' יוסף אדרעי מאוניברסיטת חיפה ופרופ' רונן פלן מאוניברסיטת סיטי בלונדון, על הערותיהם המועילות למחקר.

לבסוף, נבקש להודות לאסף מימון, לשלום ליאון ולזימו יאנג על עזרתם המסורה באיסוף מקורות, בעיבודם ובעבודה על טיוטות הדוח ועל נספחיו.

רשימה ביבליוגרפית

חקיקה

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961
חוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט-1969
חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959
תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006
חוק החברות, התשנ"ט-1999

פסיקה

ע"א 477/02 **גונן נ' פקיד שומה חיפה**, מיסים כ/ה-1 (2006)
עמ"ה (י-ם) 7038/03 **סולר נ' פקיד שומה ירושלים 3**, מיסים כ/ה-17 (2003)
בג"ץ 6845/13 **גיא אופיר נ' שר האוצר**, מיסים כח/ה-3 (2014)
ע"א 4862/13 **ספיר נ' פקיד שומה כפר סבא**, מיסים כח/ה-3 (2014)
עמ"ה 175/90, 130/90 **סולל בונה ארצות חוץ, סולל בונה פיתוח מקורות מים נ' פקיד שומה חיפה**, מיסים ח/ה-2 (1994)
ע"א 3102/12 **רחל ניאגו נ' פקיד שומה כפר סבא**, מיסים כח/ה-4 (2014)
ע"מ (מחוזי ת"א) 1090/06 **ינקו וייס אחזקות 1996 בע"מ נ' פקיד שומה חולון** מיסים כח/ה-1 (2014)
ע"א 314/67 **פקיד השומה ת"א 4 נ' נכסי כהנים בע"מ**, פ"ד כא(2) 748 (1967)
ע"ש (מחוזי ת"א) 727/83 **ברטון תכנון וייצור בע"מ נ' פשמ"ג**, פד"א יב 261 (1983)
ע"ש 269/88 **יכין חברה חקלאית בע"מ נ' פשמ"ג** מיסים ד/ה-142 (1990)

דוחות ועדות

דוח **הוועדה לבדיקת השינויים בדין הפנימי לעניין מיסוי בינלאומי** בראשות ד"ר אמנון רפאל (נובמבר 1991)
המלצות **הוועדה למיסוי שוק ההון** בראשות רו"ח משה גביש (1993)
דוח **הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה** בראשות פרופ' אבי בן בסט (מאי 2000)
המלצות **הוועדה לרפורמה במס** בראשות רו"ח יאיר רבינוביץ' (יוני 2002)
דוח **הוועדה לתוכנית המסים הרב שנתית** בראשות עו"ד מאיר קפוטא ורו"ח ג'קי מצא (יוני 2005)

ספרות

דוד אלקינס **מיסוי חברות ובעלי מניותיהן** כרך א (2010)
אלי גילבאי **מיסוי חברות החזקה ואשכול חברות** (2003)
צילי דגן **מיסוי בינלאומי** (2004)

ג'קי חולי **מחירי העברה** (2006)
 דורון לוי ואיתן אסנפי **מיסוי בינלאומי** (2009)
 אבי נוב **מיסוי פעילויות בינלאומיות** (2009)
 רפעת עזאם **המיסוי הבין לאומי של המסחר האלקטרוני** (2013)
 אמנון רפאל **מס הכנסה** כרך ה (2001)
 אמנון רפאל **מס הכנסה** כרך ב (1986)
רפורמות מס (בעריכת דוד גליקסברג, 2005)

מאמרים

דורון לוי ואיתן אסנפי "תושבות היחיד – סוגיות ביחס לחזקות 'משך השהייה' **מיסים** כ/א-33 (2006)
 יוסף גרוס "מיסוי בינלאומי - הרפורמה והשלכותיה, חלק א'" **מיסים** טז/5 (2002)
 צילי דגן "אינטרסים לאומיים במיסוי בינלאומי" **עיוני משפט** כ 327 (תשנ"ז)
 אבי נוב "תושבות התאגיד בפקודת מס הכנסה ובאמנות למניעת כפל מס" **מיסים** כב/3 א-1 (2008)
 ירדנה סרוסי (אייזקוב) וליאת גרובר "תושבות לפי דין פנימי ותושבות לצורך אמנה למניעת כפל מס - הא
 בהא תליא?" **מיסים** כא/1 א-13
 נדב שגיא ורוז יפקירו "מבחני השליטה והניהול" כמבחן מצטבר לקביעת מושבה של חברה לצורכי מס" **מיסים** כו/1 א-104 (2012)
 ליאור נוימן ומוטי סבן "מבחני השליטה והניהול בראי הפסיקה בישראל מפרשת סולל בונה ועד לפרשת
 ינקו וייס" **מיסים** כח/1 א-60 (2014).
 דוד גליקסברג "ה'מיני רפורמה', מודל השילוב המלא ומיסוי התאגידים" **משפטים** כ 185 (תש"ן)
 יהושע רוזנצוויג וגרי אגרון "היבטים בקביעת מקום מקור ההכנסה" **מיסים** ג/א-33 (1989)
 אופיר לוי "מיסוי מוסד קבע – הצעה לשינויים באמנת המודל של האו"ם" **מיסים** כ/א-87 (2006)
 טל פלמבאום "מוסד קבע באינטרנט – בחינה מחודשת" **מיסים** כז/3 א-46 (2013)
 אלי נייגר "דוחות מס מאוחדים" **רואה חשבון** מא 266 (1992)
 דוד פיקאד "היבטי מס הגשת דוחות מאוחדים לצורך מס הכנסה" **רואה חשבון** מה 40 (1996).

Literature

Rosanne Altshuler and Harry Grubert, *Governments and Multinational Corporations in the Race to the Bottom*, 110 Tax Notes International 979 (2006)

Alan J. Auerback, *Why Have Corporate income tax Revenues Declined? Another Look*, Berkeley Program in Law & Economics, working paper series 216 (2007)

Reuven S. Avi-Yohan *The Treatment of Corporate Preference Items Under an Integrated Tax System: A comparative Analysis* 44 Tax Law 195 (1990)

Reuven S. Avi-Yonah, *Slicing the Shadow: a Proposal for Updating U.S. International Taxation*, 58 TAX NOTES 1511 (1993)

Reuven S. Avi-Yonah, *The International Implications of Tax Reform*, 69 Tax Notes 913 (1995)

Reuven S. Avi-Yonah, *The Rise and Fall of Arm's Length: A Study in the Evolution of U.S. International Taxation*, 15 VA. TAX REV. 89 (1996)

Reuven S. Avi-Yonah, *The Structure of International Taxation: A Proposal for Simplification*, Tex L. Rev. (1996)

Reuven S. Avi-Yonah, *Globalization, Tax Competition, and the Fiscal Crisis of the Welfare State*, 113 HARV. L. REV. 1573 (2000)

Reuven S. Avi-Yonah, *For Heaven's Sake: Reflection on Inversion Transactions*, 27 TAX NOTES INT'L 225 (2002)

Reuven S. Avi-Yonah, *International tax as International Law*, 57 Tax L. Rev. 483 (2003)

Reuven S. Avi-Yonah, *The Deemed Dividend Problem*, (forthcoming), available at <http://www.ssrn.com/abstract>.

Reuven S. Avi-yonah *INTERNATIONAL TAX AS INTERNATIONAL LAW AN ANALYSIS OF THE INTERNATIONAL TAX REGIME* (2008)

Reuven S. Avi-Yonah & Kimberly A. Klausning, *A Proposal To Adopt Formulary Apportionment For Corporate Income Taxation The Hamilton Project* (2007) available on <http://www.ssrn.com/abstract>.

Reuven S. Avi-Yonah, Kimberly A. Clausning and Michael C. Durst, *Allocating Business Profits for Tax Purposes: A proposal to Adopt formulary Profit Split*, 9 Fla. Tax Rev. 497 (2009)

Ilan Benshalom, *Sourcing the "Unsourceable": The Cost Sharing Regulations and the Sourcing of Affiliated Intangible-Related Transactions*, 26 VA. TAX REV. 631 (2007)

Ilan Benshalom, *A Comprehensive Solution for a Targeted Problem: A Critique of the European Union's Home State Taxation Initiative*, available at <http://www.ssrn.com/abstract=1153579>

Ilan Benshalom, *A Comprehensive Solution for a Targeted Problem: A Critique of the European Union's Home State Taxation Initiative*, available at <http://www.ssrn.com/abstract=1153579>.

Yariv Brauner What the BEPS? 16 Fla Tax Rev 55 (2014).

Mitchell B. Carroll TAXATION OF FOREIGN AND NATIONAL ENTERPRISES (League of Nations, 1933)

Elizabeth Chorvat, *Forcing Multinationals to Play Fair, Proposals for a Rigorous Transfer Pricing Theory*, 54 ALA. L. REV. 89 (1995)

Charles W. Christian, Thomas D. Schultz, *ROA-Based Estimates of Income Shifting by Multinational corporations*, 58-72 IRS Research Bulletin (2005) available at <http://www.irs.gov/pub/irs-soi/05christian.pdf>

Kimberly A. Clausing, *Lessons for International Tax Reform from the US State Experience under Formulary Apportionment*, (2013)

Kimberly A. Clausing, *Multinational Firm Tax Avoidance and Tax Policy*, 62(4) National Tax Journal 307 (2009)

ROBERT COUZIN CORPORATE RESIDENCE AND INTERNATIONAL TAXATION (2002)

Robert Couzin, *The OECD Project: Transfer Pricing Meets Permanent Establishment*, 53 Canadian Tax Journal 401 (2005)

Arthur J. Cockfield, *Reforming the Permanent Establishment Principle Through a Quantitative Economic Presence Test*, 38 CAN. BUS. L. J. 400 (2003)

Tsilly Dagan, *The Costs of International Tax Cooperation*, THE WELFARE STATE, GLOBALIZATION AND INTERNATIONAL LAW (ed., Eyal Benvenisti, George Nolte, 2004)

Steven A. Dean, More Cooperation, Less Uniformity: Tax Deharmonization and the Future of the International Tax Regime, 84 Tul. L. Rev. 125 (2009)

Mihir A. Desai & James R. Hines Jr., *Expectations and Expatriations: Tracing the Causes and Consequences of Corporate Inversions*, NBER Working Paper No. W9057(2002)

Mihir A. Desai & James R. Hines Jr., *Evaluating International Tax Reform*, (2004) available on <http://ssrn.com/abstract>

Mihir A. Desai & James R. Hines Jr., *Old Rules New Realities: Corporate income tax Policy in a Global Setting*, Ross School of Business Working Paper series No. 920 (2004) available on <http://ssrn.com/abstract=606222>

John Dewey, *The Historic Background of Corporate Legal Personality*, 35 Yale L.J. 655 (1926)

Michael C. Durst, *A Statutory Proposal for U.S. Transfer Pricing Reform*, TAX NOTES INT'L 1041 (2007)

Michael C. Durst Analysis of a Formulary System for Dividing Income, Part II: Examining Current Formulary and Arm's-Length Approaches available at <http://www.ictd.ac/sites/default/files/Files/Durst-Formulary-System-Part-II.pdf> (2014)

Ronald Duss & Richard Bird, *Switzerland's Tax Jungle*, 27(1) CAN. TAX J. 46 (1979)

Lorraine Eden, *Taxing Multinationals: Transfer Pricing and Corporate Income Taxation in North America* (1998)

J. Clifton Fleming Jr., Robert J. Peroni & Stephen E. Shay, Fairness In The International Taxation: The Ability To Pay Case For Taxing Worldwide Income, 5 FLA. TAX REV. 299 (2001)

J. Clifton Jr. Fleming and Robert Peroni, *Exploring the Contours of a Proposed U.S. Exemption (Territorial) Tax System*, 109 Tax Notes 1557 (2005)

J. Clifton Fleming Jr., Robert J. Peroni and Stephen E. Shay, *Worse Than Exemption*, 59 Emory L.J. 79 (2009)

Daniel J. Frisch, *The Economics of International Tax Policy: Some old and New Approaches*, 47 tax Notes 581 (1990)

Bruno S. Frey, *Intergovernmental Tax Competition*, INFLUENCE OF TAX DIFFERENTIALS ON INTERNATIONAL COMPETITIVENESS (McLure, Sinn, Musgrave and others, 1989)

Anna Agundez-Garcia, *The Delineation and apportionment of an EU-Consolidated Tax Base for Multi-Jurisdictional Corporate Income Taxation: A Review of Issues and Options*, Paper No. 9 European Commission Taxation (2006)

Bernd Gender, *The Dual Income Tax: Implementation and Experience in European Countries* (2006)

Marcel Gerard, *Reforming the Taxation of Multijurisdictional Enterprises in Europe, 'Coopetition' in Bottom-Up Federation*, available on <http://ssrn.com/abstract=949721> (2006)

R. Gordon & R. Wilson *An Examination of Multijurisdictional Corporate Income Taxation Under Formula Apportionment* 54(6) ECONOMETRICA 1357 (1986)

Jane G. Gravelle & Laurence J. Kotlikoff, *Corporate Income Tax Incidence And Inefficiency When Corporate And Non-Corporate Goods Are Close Substitutes* 31 Econ. Inquiry 501 (1993)

Robert A. Green, *The Future of Sourced Based Taxation of the Income of Multinational Enterprises*, 79 CORNELL L. REV. 18 (1993)

Michael J. Graetz & Michael M. O'hear, *The Original Intent of U.S. International Taxation*, 46 DUKE. L. J. 1021 (1997)

Michael J. Graetz, *Taxing International Income: Inadequate Principles, Outdated Concepts, and Unsatisfactory Policies*, 54 Tax L. Rev. 261 (2001)

Michael J. Graetz and Paul W. Oosterhuis, *Structuring an Exemption System for Foreign Income of U.S. Corporations*, 54 Nat'l Tax J. 771 (2001)

Michael J. Graetz & Alvin C. Warren, *Income tax discrimination and the political and economic integration of Europe*, 115 YALE L.J. 1186 (2006)

Harry Grubert and John Mutti, *Taxing Multinationals in a world with portfolio flows and R&D: Is Capital Export Neutrality Obsolete?*, 2 Int'l Tax and Pub. Fin. 439 (1995)

Harry Grubert and Rosanne Altshuler, *Corporate income taxes in the World Economy*, FUNDAMENTAL TAX REFORM: ISSUES, CHOICES AND IMPLICATIONS (ed. John W. Diamond and George R. Zodrow, 2008)

Harry Grubert, *Enacting Dividend Exemption and Tax Revenue*, 54 NAT'L TAX J. 811 (2001)

Harry Grubert and John Mutti, *Taxing International Business Income: Dividend Exemption versus the Current System*, (2001)

Joseph Guttentag & Reuven S. Avi-Yonah, *Closing the International Tax Gap*, BRIDGING THE TAX GAP: ADDRESSING THE CRISIS IN FEDERAL TAX ADMINISTRATION (ed., by Max B. Sawicky) 99 (2005)

Tanweer Akram, Haidar A. Khan & J Scott Holladay, *U.S. Intra-Firm International Trade*, available at <http://ssrn.com/abstract=103088>

Hubert Hamaekers, *Arm's Length – How Long*, INTERNATIONAL COMPARATIVE TAXATION – ESSAYS IN HONOUR OF KLAUS VOGEL 29 (ed., Kirchhof, Lehner, Van-Raad, Raapach & Rodi, 2002)

Walter Hellerstein and Charles E. Jr. McLure, *The European Commission's Report on Company Income Taxation: What the EU can Learn from the Experience of the US States*, 11 Int'l Tax and Pub. Fin 199 (2004)

Jerome R. Hellerstein & Walter Hellerstein *STATE AND LOCAL TAXATION CASES AND MATERIALS* (8th ed., 2005)

Walter Hellerstein, *The Business/Non-Business Income Distinction and the Case for its abolishment*, 21 STATE TAX NOTES 725 (2001)

Jerome Hellerstein, *comment on defining what unitary business is: an economists view*, THE STATE CORPORATION INCOME TAX: ISSUES IN WORLDWIDE UNITARY COMBINATION (Edited by Charles E. McLure, Jr.) 127 (1984)

Oliver Hart, *An Economist's Perspective on the theory of the firm*, 89 COLUM. L. REV. 1757 (1989)

James R. Hines Jr. and R Glenn Hubbard, *Coming Home to America: Dividend Repatriation by U.S. Multinationals*, TAXATION IN THE GLOBAL ECONOMY 161 (ed., Assaf Razin and Joel Slemrod, 1989)

James R. Hines Jr., *Corporate income taxation and International tax competition*, Ross School of Business working paper series working paper No. 1026 (2005) available on <http://ssrn.com/abstract=891233>

James R. Hines Jr., *Income Misattribution under Formula Apportionment*, 54 EUR. ECON REV. 108 (2009)

Oscar Handlin, *The development of the corporation*, THE CORPORATION A THEOLOGICAL INQUIRY (edited by Michael Novak and John W. Cooper) 1 (1981)

Benjamin Hoffart, *Permanent Establishment in the Digital Age: Improving and Stimulating Debate through and access to Markets Proxy Approach*, 6 NW. J. TECH. & INTELL. PROP. 106 (2007)

Frances M. Horner *Do we need an international tax organization?* 24 TAX NOTES INT'L 179 (2001)

Thomas A. Horst, *A Note on the Optimal Taxation of International Investment Income*, 84 Q.J. Econ 793 (1980)

Chye-Ching Huang, *Putting U.S. Corporate income taxes in Perspective*, Center on Budget and Policy Priorities. See <http://www.cbpp.org/10-27-08tax.pdf>.

David M. Hudson & Daniel C. Turner, *International and Interstate Approaches to Taxing Business Income*, 6 NW. J. INT'L L. & BUS. 562 (1984)

Zain E. Husain, *Barclays Bank PLC v. Franchise tax board of California: Does the application of worldwide unitary businessation to non-U.S. parent corporate groups violate the commerce clause?*, 18 FORDHAM INT'L L.J. 1475 (1995)

JOSEPH ISENBERGH INTERNATIONAL TAXATION U.S. TAXATION OF FOREIGN TAXPAYERS AND FOREIGN INCOME (2nd ed., 1990)

Mitchell A. Kane "strategy and cooperation in national responses to international tax arbitrage" 53 EMORY L.J. 89 (2005)

Louis Kaplow, *Legal Transitions: Is There an Ideal Way to Deal with the Non-Ideal World of Legal Change?: Transition Policy: a Conceptual Framework*, 13 J. CONTEMP. LEGAL ISSUES 161 (2003)

Louis M. Kauder, *Intercompany Pricing and section 482: a Proposal to Shift from Uncontrolled Comparables to Formulary Apportionment (section 482 – allocation between related parties)*, 58 TAX NOTES 485 (1993)

Charles I. Kingson, *The Coherence of International Taxation*, 81 COLUM. L. REV. 1151 (1981)

Stanley I. Langbein, *The Unitary Method and the Myth of Arm's Length*, 30 TAX NOTES 265 (1986)

Stanley I. Langbein, *A modified fractional apportionment for tax transfer pricing (section 482 – allocation between related parties)*, 54 TAX NOTES 719,729 (1992)

Sven-Olof Lodin & Malcolm Gammie HOME STATE TAXATION (2001)

Stefan Mayer, FORMULARY APPORTIONMENT FOR THE INTERNAL MARKET (2009)

Paul R. McDaniel, *Colloquium on NAFTA and Tradition: Formulary Taxation in the North American Free Trade Zone*, 49 Tax L. Rev. 691 (1994)

Paul R. McDaniel, Territorial vs. Worldwide International Tax Systems: Which is Better for the U.S., 8 Fla. Tax Rev. 283 (2007)

Michael J. McIntyre, Paull Mines and Richard D. Pomp, *Designing a Combined Reporting Regime for a State Corporate Income Tax: A Case Study of Louisiana*, 61 Lou. L. Rev. 699 (2001)

Michael J. McIntyre, *The Design of tax rules for the north American Free Trade Alliance*, 49 TAX L. REV. 769 (1995)

Michael J. McIntyre, U.S. Taxation of Foreign Corporations in the Digital Age, 55 Bulletin For International Fiscal Documentation 498 (2001)

Michael J. McIntyre, *Determining the Residence of Member of a Corporate Group*, 51 CANADIAN TAX JOURNAL 1567 (2003)

Michael J. McIntyre, *The Use of Combined Reporting by Nation-states*, THE TAXATION OF BUSINESS PROFITS UNDER TAX TREATIES (edited by Arnold, Sasseville and Zolt) 245 (2003)

Michael J. McIntyre, A Program For International Reform, 122 Tax Notes 1021 (2009)

Charles E. McLure Jr., *Alternatives to the Concept of Permanent Establishment*, 6 Report of Proceedings of the First World War Conference: Taxes without Borders 1 (2000)

Charles E. McLure Jr. *Transfer Pricing and Tax Havens: Mending the Revenue Nets of Developing and Transition Countries* THE CHALLENGES OF TAX REFORM IN A GLOBAL ECONOMY (Edited by James Alm, Jerge Martinez-Vazquez & Mark Rider (2005)

Charles E. McLure Jr., *Replacing Separate Entity Accounting and the Arm's Length Principle with Formulary Apportionment*, 56 BULLETIN FOR INTERNATIONAL FISCAL DOCUMENTATION 586 (2002)

Charles E. McLure Jr., *Harmonizing Corporate Income taxes in the European Community: Rationale and Implications*, 22 TAX POLICY AND THE ECONOMY 151 (2008)

Charles E. McLure, *Replacing Separate Entity Accounting and the Arm's Length Principle with Formulary Apportionment* 56 INTERNATIONAL BULLTEIN 586 (2002)

Charles E. McLure Jr., *Defining unitary business*, THE STATE CORPORATION INCOME TAX: ISSUES IN WORLDWIDE UNITARY COMBINATION (Edited by Charles E. McLure, Jr., 1984)

Charles E. McLure Jr., *The State Corporate Income Tax: Lambs in Wolves' clothing*, ECONOMIC PERSPECTIVES ON STATES TAXATION OF MULTIJURISDICTIONAL CORPORATIONS 12 (1986)

Charles E. McLure Jr. and Walter Hellerstein, *Deos Sales Only Apportionment Violate International Trade Rules?*, 96 Tax Notes 1513 (2002)

Benjamin F. Miller, *Worldwide Combination: California practice*, THE STATE CORPORATION INCOME TAX: ISSUES IN WORLDWIDE UNITARY COMBINATION (ed., Charles E. Jr. McLure) 140 (1984)

Jack M. Mintz & Michael Smart, *Income Shifting, Investment, and Tax Competition: Theory and Evidence from Provincial Taxation in Canada*, 88(6) J. OF PUBLIC ECONOMICS 1149 (2004)

Jack Mintz & Joann M. Weiner, *Some open negotiations issues involving common consolidated corporate income tax base in the European union*, was presented in the NYU University of Connecticut Symposium on EC Tax Policy, on March 14, 2008

Suzan C. Morse, *Revisiting Global Formulary Apportionment*, 29 Va. Tax Rev. 593 (2010)

Peter T. Muchlinski MULTINATIONAL ENTERPRISES AND THE LAW 299-301 (2nd ed., 2007)

Peggy B. Musgrave, *Interjurisdictional Equity in Company Taxation: Principles and Applications to the European Union*, Taxing Capital Income in the European Union – Issues and Options for Reform 46 (Ed., Cnossen and Sijbren, 2000)

Eric W. Orts, *Shirking and Sharking: A Legal Theory of the Firm*, 16 Yale L. & Pol'y Rev. 265 (1998)

Simon J. Pak and John S. Zdanowicz, *U.S. Trade with the World, an Estimate of 2001 Lost U.S. Federal Income Tax Revenues Due to Over-Invoiced Imports and Under-Invoiced Exports* (2002)

Sol Picciotto, *Towards Unitary Taxation of Transnational Corporations*, Tax Justice Network (2012)

Robert J. Peroni, *Back to the Future: A Path to Progressive Reform of the U.S. International Income Tax Rules*, U. MIAMI L. REV. 975 (1997)

Richard D. Pomp & Michael J. McIntyre, *Double trouble: Double taxation aspects of formulary apportionment in the international context*, NTA proceedings 236 (1994)

Diane M. Ring *On the Frontier of Procedural Innovation: Advanced Pricing Agreement and The Struggle to allocate Income for Cross Border Taxation* 21 MICH J. INT'L L. 143 (2000)

Diane M. Ring, *What's at Stake in the Sovereignty Debate? International Tax and the Nation-State*, 49 Va. J. Int'l L. 155 (2008)

Diane M. Ring, *Democracy, Sovereignty and Tax Competition: The Role of Tax Sovereignty in Shaping Tax Competition* 9 Fla. Tax Rev. 555 (2009)

ROY ROHATGI, BASIC INTERNATIONAL TAXATION (2002)

Julie A. Roin, *Can the Income Tax Be Saved? The Promise and Pitfalls of Unitary Formulary Apportionment*, 61 Tax L. Rev. 169 (2008)

David H. Rosenbloom, *Tax Arbitrage and the international Tax system* 53 Tax L. Rev. 137 (2000)

Ulrich Schreiber, *Evaluating the Common Consolidated Corporate Tax Base*, A Common Consolidated Tax Base for Europe 113 (ed., Wolfgang Schön, Ulrich Schreiber, Christoph Spengel, 2008)

Ulrich Schreiber and Gregor Fuhrich, *European Group taxation – Formula Apportionment Versus Current Inclusion*, available on <http://ssrn.com/abstract=964009>

Daniel N. Shavero, *Some Observations Concerning Multijurisdictional Tax Competition*, REGULATORY COMPETITION AND ECONOMIC INTEGRATION COMPARATIVE PERSPECTIVE (ed., Daniel C. Esty and Damien Geradin) 49 (2001)

Daniel N. Shaviro, *The Rising Tax Electivity of U.S. Corporate Residence* (2010), available at <http://www.ssrn.com/abstract>

Stephen E. Shay, J. Clifton Fleming, JR. & Robert J. Peroni, "What's Source Got to Do With It?" *Source Rules and U.S. International Taxation*, 56 TAX L. REV. 81 (2002)

Stephen E. Shay, *Exploring Alternatives to Subpart F*, 82 TAXES 29 (2004)

Henry C. Simons, *Personal Income Taxation* 50 (1938)

Joel Slemrod and Jon Bakija *TAXING OURSELVES A CITIZEN'S GUIDE TO THE DEBATE OVER TAXES* (2004)

Ernest H. Smith, *Allocating to Provinces the Taxable Income of Corporations: How the Federal-Provincial: Allocation Rules Evolved*, 24(5) CAN. TAX J. 543 (1976)

Peter Birch Sorenson, *Company Tax Reform in the European Union*, 11 INT'L TAX AND PUB. FIN. 91 (2004)

Martin Sullivan, *Shifting Profits Offshore Costs U.S. Treasury \$10 Billion or More*, 104 Tax Notes 1477 (2004)

Martin Sullivan, *U.S. Multinationals Shifting Profits Out of the United States*, 118 Tax Notes 1078 (2008)

Vito Tanzi, *TAXATION IN AN INTEGRATING WORLD* (1995)

Vito Tanzi, *The Nature and Effects of Globalization on International Tax Policy Principal Papers Globalization, Technological Developments, and The Work of Fiscal Termites*, 26 BROOKLYN J. INT'L L. 1261, (2001)

Vito Tanzi & Howell H. Zee, *Taxation in a borderless world: The Role of Information Exchange*, INTERNATIONAL STUDIES IN TAXATION: LAW AND ECONOMICS (Gustaf Lindencrona, Seven-Olof Lodin & Bertil Wiman, 1999)

Vito Tanzi *Is There A Need For A World Tax Organization?* THE ECONOMICS OF GLOBALIZATION: POLICY PERSPECTIVES FROM PUBLIC ECONOMIST (ed., Efraim Sadka & Assaf Razin, 1999)

David R. Tillinghast, *A Matter of Definition: 'Foreign' and 'Domestic' Taxpayers*, 2 INT'L TAX & BUS. LAW 252 (1984)

James J. Tobin, Esq., *Formulary approach to cross-Border taxation to be tested in Europe: No transfer pricing, no worries?*, TAX MANAGEMENT INTERNATIONAL JOURNAL 662 (2004)

Joan M. Weiner, *Using the experience in the U.S. States to Evaluate Issues in Implementing Formula Apportionment at the International Level*, OTA PAPER 83 (1999)

Joan M. Weiner, *Formula Apportionment in the European Union: A Dream Come True or the EU's Worst Nightmare?*, available on <http://ssrn.com/abstract=303700> (2002)

Joan M. Weiner, *Cross-Border Loss Offset and Formulary Apportionment: How Do They Affect Multijurisdictional Firm Investment Spending and Inter jurisdictional Tax Competition?*, available on <http://ssrn.com/abstract=984076> (2007)

George K. Yin, *How Much Do Large Public Corporations Pay? Estimating The Effective Tax Rates of the S&P 500*, 89 VA. L. REV. 1793 (2003)

George K. Yin, *Corporate income tax Reform, Finally After 100 Years*, TOWARD TAX REFORM: RECOMMENDATION FOR PRESIDENT OBAMA'S TAX FORCE, 114 Tax Analysts (2009)

George K. Yin, *The future taxation of Private Business Firms*, 4 FLA. TAX REV. 141 (2009)

Reports

OECD, Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting (July 2013)

OECD, Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administration (2010)

OECD, Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue (1998)

OECD, Clarifications on the Application of the permanent establishment definition in e-commerce: changes to the commentary on the Model tax convention on Article 5 (2000)

UNITED NATIONS Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries (2012)

COMPARISON OF THE REPORTED TAX LIABILITIES OF FOREIGN AND U.S. CONTROLLED CORPORATIONS, 1998-2005 (report to Congressional requesters – U.S. Government accountability office, 2008)

TAX ADMINISTRATION – COMPARISON OF THE REPORTED TAX LIABILITIES OF FOREIGN – AND U.S. – CONTROLLED CORPORATIONS, 1998-2005 (Report to Congressional Requesters, 2008)

APPROACHES TO IMPROVE THE COMPETITIVENESS OF THE U.S. BUSINESS TAX SYSTEM FOR THE 21ST CENTURY (office of tax policy U.S. Department of the treasury, December 20, 2007)

President's advisory Panel on Federal Tax Reform, entitled "Simple, Fair, and Pro Growth" Proposals to Fix America's tax System (2005)

TRANSFER PRICING GUIDELINES FOR MULTINATIONAL ENTERPRISES AND TAX ADMINISTRATIONS, (2001)

General Accounting Office, International Taxation Problems Persist in Determining Tax Effects of Intercompany Prices, GAO/GGD (1992)

U.S. Controlled Foreign Corporations – A policy study – office of tax policy department of the treasury (December 2000)

UNITED NATIONS AD HOC GROUP OF EXPERTS ON INTERNATIONAL CO-OPERATION IN TAX MATTERS CONTRIBUTIONS TO INTERNATIONAL CO-OPERATION (1988)

INTERNATIONAL MONETARY FUND SPILLOVERS IN INTERNATIONAL CORPORATE TAXATION (2014)

מדינה	שכ"ע	נכסים	מכירות	נוסחה
Alabama	25%	25%	50%	Ala. Code §40-27-1, Article IV(9), as amended by 2011 Ala. H.B. 434, effective retroactively for all tax years beginning on or after Dec. 31, 2010; Ala. Admin. Code r. 810-27-1-4-.09.
Alaska	33%	33%	33%	Alaska Stat. §43.19.010(IV)(9); Alaska Admin. Code tit. 15, §19.131.
Arizona	25%	25%	50%	Ariz. Rev. Stat. Ann. §43-1139. Alternative single-sales formula to be fully phased in by 2017. Ariz. Rev. Stat. Ann. §43-1139, amended by Ariz. H.B. 2001, effective June 30, 2011.
Arkansas	25%	25%	50%	Ark. Code Ann. §26-51-709.
California	0	0	100%	Calif. Atty Gen., Proposition 39—Tax Treatment For Multistate Businesses. Clean Energy and Energy Efficiency Funding. Initiative Statute; Calif. Sec. State, State Ballot Measures Statewide Results; Calif. Sec. State, Proposition 39—Tax Treatment For Multistate Businesses. Clean Energy and Energy Efficiency Funding. Initiative Statute.
Colorado	0	0	100%	Colo.Rev. Stat. §39-22-303.5(2)(b); 39 Colo. Code Regs. §22-303.5.3.[Business income multiplied by total sales in Colorado over total sales everywhere. [Colo. Rev. Stat. §39-22-303.5(4)(a).

¹⁰¹ State Tax Portfolios: Corporate Income Taxes: Corporate Income Tax Apportionment Formulas (2010); Michael C. Durst Analysis of a Formulary System for Dividing Income, Part II: Examining Current Formulary and Arm's-Length Approaches available at <http://www.ictd.ac/sites/default/files/Files/Durst-Formulary-System-Part-II.pdf>

מדינה	שכ"ע	נכסים	מכירות	נוסחה
7 Connecticut	33%	33%	33%	תלוי בסוג הפעילות לגבי ייצור, מכירת קנין מוחשי או נדל"ן שלווה רכבים מסורתיים לייחוס. לגבי כל היתר ייחוס רק לפי מכירות
8 Delaware	33%	33%	33%	Del. Code Ann. tit. 30, §1903 (b)(6).
9 Florida	33%	33%	33%	Fla. Stat. §220.15(1).
10 Georgia	0	0	100%	Ga. Code Ann. §48-7-31(d)(1)(A); Ga. Code Ann. §48-7-31(d)(2)(A).
11 Hawaii	33%	33%	33%	Haw. Rev.Stat. §235-29.
12 Idaho	33%	33%	33%	Idaho Code §63-3027(i)(1).
13 Illinois	0	0	100%	35 ILCS 5/304(h)
14 Indiana	0	0	100%	Ind. Code Ann. §6-3-2-2(b)(5)
15 Iowa	0	0	100%	Iowa Code Ann. §422.33(2)(b) (2)
16 Kansas	33%	33%	33%	Kan. Stat. Ann. §79-3279(b)(1)
17 Kentucky	25%	25%	50%	Ky.Rev.Stat.Ann. §141.120(8) (a)
18 Louisiana	100%	0%	0	La. Rev. Stat. Ann. שירותים §47:287.95(D)
	0%	0%	100%	La. Rev. Stat. Ann. כל יתר פעילויות §47:287.95F
19 Maine	0%	0%	100%	Me. Rev. Stat. Ann. tit. 36, §5211(8); Code Me. R. §18-125-801.06.
20 Maryland	25%	25%	50%	Md. Code Ann. Tax-Gen. §10-402(c)(1); Md. Regs. Code §03.04.03.08(C)(1).

מדינה	שכ"ע	נכסים	מכירות	נוסחה
Massachusetts	25%	25%	50%	Mass. Gen. L. ch. 63, §38(c); Mass. Regs. Code tit. 830, §63.38.1(3)(a).
Michigan	0%	0%	100%	Mich. Comp. Laws §206.661, H.B. 4361; Mich. Senate Fiscal Agency, Tax Restructuring: H.B. 4361, 4362 4479 [2011]
Minnesota	0%	0%	100%	Minn. Stat. §290.191
Mississippi	ככלל יש לנסות לדווח בנפרד; וקיימות נוסחאות ספציפיות לענפים שונים			Miss. Code Ann. §27-7-23(c)(3) Miss. Regs. §35.III.8.06.401.02
Missouri	0%	0%	100%	Mo. Rev. Stat. §143.451; Mo. Code Regs. Ann. tit. 12, §10- 2.075 Mo. Rev. Stat. §32.200.IV.9.
Montana	33%	33%	33%	Mont. Code Ann. §15-31-305. See 1170 T.M
Nebraska	0%	0%	100%	Neb. Rev. Stat. §77-2734.16
Nevada	לא מוטל מס הכנסה			לא מוטל מס הכנסה
New Hampshire	25%	25%	50%	N.H. Rev. Stat. Ann. §77-A:3(II)(a).
New Jersey	0%	0%	100%	N.J. Rev. Stat. §54:10A-6.
New Mexico	33%	33%	33%	N.M. Stat. Ann. §7-4-10. N.M. Stat. Ann. §7-4-10(B).
New York	0%	0%	100%	N.Y. Tax Law §210(3)(a)(10).
North Carolina	25%	25%	50%	N.C. Gen. Stat. §105-130.4(i).
North Dakota	33%	33%	33%	N.D. Cent. Code §57-38.1-09; N.D. Admin. Code §81-03-09-14
Ohio	20%	20%	60%	Ohio Rev. Code Ann. §5733.05 (B)(2).

מדינה	שכ"ע	נכסים	מכירות	נוסחה
Oklahoma	33%	33%	33%	Okla. Stat. Ann. tit. 68, §2358(A)(5).
Oregon	0%	0%	100%	Or. Rev. Stat. §314.650; Or. Admin. R. 150.314-650(2).
Pennsylvania	0%	0%	100%	72 Pa. Stat. §7401(3)(2)(a)(9)
Rhode Island	33%	33%	33%	R.I. Gen. Laws §44-11-14(a).
South Carolina	0%	0%	100%	S.C. Code Ann. §12-6-2252;
South Dakota	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות
Tennessee	25%	25%	50%	Tenn. Code Ann. §67-4-2012(a).]
Texas	0%	0%	100%	Tex. Tax Code Ann. §171.106(a); Tex. Admin. Code §3.591(c)
Utah	0%	0%	100%	Utah Code Ann. §59-7-311(2)
	25%	25%	50%	
	33%	33%	33%	
Vermont	25%	25%	50%	Vt. Stat. Ann. tit. 32, §5833(a)(1)
Virginia	25%	25%	50%	Va. Code Ann. §58.1-408
Washington	לא מוטל מס הכנסה	לא מוטל מס הכנסה	לא מוטל מס הכנסה	לא מוטל מס הכנסה
West Virginia	25%	25%	25%	W. Va. Code §11-24-7(e).
Wisconsin	0%	0%	100%	Wis. Stat. §71.25(6)(d); Wis. Admin. Code §Tax 2.39(4)(a).
Wyoming	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות	לא מוטל מס חברות

נספח ב': הוראות סעיף 7(4) באמנות המס שישאל חתומה עליהן

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
שבדיה	22 12 1959	03 06 1960		האמנה נחתמה עוד בטרם שאומצה טיוטת מודל על ידי ארגון ה-OECD ולפיכך נוסח זה לא נכלל בהוראות האמנה.
גרמניה	09 07 1962	21 08 1966	4(5)	הוראות סעיף קטן (3) לעיל לא ימנעו אחד הצדדים המתקשרים מלקבוע את הרווחים שיש לייחסם למפעל-קבע על בסיס של מינון סך כל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים; אולם שיטת המינון שנקטו בה תהיה כזאת שהתוצאה תהיה בהתאם לעקרונות שהונחו בסעיף זה.
נורבגיה	02 11 1966	01 04 1965	7(4)	עד כמה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד-קבע על בסיס של מינון כלל רווחי המפעל לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן (2) לא ימנע אותה מדינה מתקשרת מלקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת המינון הנהוגה בה, אך יש לאמץ שיטת מינון שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הנקבעים בסעיף זה.
אוסטריה	29 01 1970	01 04 1968	7(4)	עד כמה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד-קבע על בסיס של מינון כלל רווחי המפעל לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן (2) לא ימנע אותה מדינה מתקשרת מלקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת המינון הנהוגה בה; אך יש לאמץ שיטת מינון שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הנקבעים בסעיף זה.
אנגליה	20 04 1970	24 03 1971		
בלגיה	13 07 1972	01 04 1975	7(4)	בהיעדר הנהלת חשבונות סדירה, או כל אמצעי הוכחה אחרים, לשם קביעת סכום רווחיו של מפעל של מדינה מתקשרת שיש לייחסו למוסד-קבע אשר לו הנמצא במדינה המתקשרת האחרת, ניתן לקבוע את המס באותה מדינה מתקשרת אחרת בהתאם לתחוקתה שלה, בהתחשב ברווחיהם הרגילים של מפעלים דומים באותה מדינה, המנהלים את אותן הפעולות, או פעולות דומות, באותן נסיבות או בנסיבות דומות. אולם אם שיטה זו הובילה להטלת מסי-כפל על אותם רווחים, ייועצו הרשויות המוסמכות של שתי הממשלות המתקשרות יחדיו, במגמה למנוע מסי-כפל.
קנדה	21 07 1975	27 07 1976		
דרום אפריקה	10 02 1978	27 05 1980		

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
ג'מייקה	29 06 1984	03 09 1985	7(3)	בכפוף להוראות ס"ק (4), מקום שמפעל של מדינה מתקשרת מנהל עסקים במדינה המתקשרת האחרת באמצעות מוסד קבע הנמצא שם, ייחסו בכל אחת מהמדינות המתקשרות לאותו מוסד קבע את רווחי העסקים שהיו צפויים לו אילו היה זה מפעל נבדל ונפרד העוסק באותן פעילויות או בפעילויות דומות, ובאותם תנאים או בתנאים דומים, ומקיים יחסים של מפעל בלתי תלוי לחלוטין עם המפעל שהוא משמש לו מוסד קבע.
הונגריה	14 05 1991	01 01 1993	7(4)	עד כמה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד-קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המפעל לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לסעיף זה לא ימנע אותה מדינה מתקשרת מלקבוע את רווחי העסקים החייבים מס כך לפי שיטת ייחוס הנהוגה בה; אולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
פולין	22 05 1991	01 01 1992	7(4)	במידה שנהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד-קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המפעל לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן 2 לסעיף זה לא ימנע אותה מדינה מתקשרת מלקבוע את הרווחים החייבים מס כך לפי שיטת ייחוס הנהוגה בה; אולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
פיליפינים	09 06 1992	01 01 1997	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה, ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
יפן	08 03 1993	01 01 1994	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
רוסיה	25 04 1994	01 01 2001	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בסעיף קטן 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
ארצות הברית	28 09 1994	01 01 1995		המודל האמריקאי אינו כולל הוראות בנוסח האמור להבדיל ממודל האו"ם וממודל ה-OECD עד 2010.
צ'כיה	12 12 1994	01 01 1995	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
סין	08 04 1995	01 01 1996	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
צרפת	ול 95	01 01 1997	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, אין בס"ק 2 דבר שימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
איטליה	08 09 1995	01 01 1999	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, אין בס"ק 2 דבר שימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת ייחוס מקובלת כאמור; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
יוון	24 10 1995	01 01 1999	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
אירלנד	20 11 1995	01 01 1996	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
תאילנד	ינואר 96	01 01 1997	7(4)	אם המידע העומד לרשות רשויות המס של מדינה מתקשרת אין בו די לצורך קביעת הרווחים שיש לייחס למוסד קבע של מיזם, אין בסעיף זה דבר שימנע מלהחיל חוק כלשהו של אותה מדינה הנוגע לקביעת חבות במס של אדם, ובלבד שאותו חוק יוחל, ככל שהמידע העומד לרשות רשות המס מאפשר זאת, באופן התואם את עקרונות סעיף זה.
הולנד	29 01 1996	01 01 1996	7(4)	עד כמה שהיה נהוג במדינה לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד-קבע על בסיס של מיון כלל רווחי המפעל לחלקיו השונים, האמור בסעיף 2 לא ימנע אותה מדינה מלקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת המיון הנהוגה בה; אך יש לאמץ שיטת מיון שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הנקבעים בסעיף זה.
הודו	29 01 1996	01 07 1996	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, אין בסעיף 2 דבר שימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת ייחוס מקובלת כאמור; ואולם יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
טורקיה	14 03 1996	01 01 1999	7(2)	
פינלנד	08 01 1997	01 01 1999	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בסעיף 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאה התואמת את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
דרום קוריאה	18 03 1997	01 01 1998	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בסעיף 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
רומניה	15 06 1997	01 01 1999	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בסעיף 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
אוזבקיסטן	15 09 1998	01 01 2000	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקי השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאה התואמת את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
מקסיקו	19 07 1999	01 01 2000	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקי השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
סלובקיה	08 09 1999	01 01 2001	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקי השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
ספרד	30 11 1999	01 01 2001	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקי השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
בולגריה	18 01 2000	01 01 2003	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקי השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאה התואמת את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
בלרוס	11 04 2000	01 01 2004	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקי השונים, אין בס"ק 2 דבר שימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאה התואמת את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
ברזיל	12 12 2002	01 01 2006		
שווייץ	02 07 2003	01 01 2002	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
אוקראינה	26 11 2003	01 01 2007	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
אתיופיה	02 07 2004	01 01 2008	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאה התואמת את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
לוקסמבורג	13 07 2004	01 01 2004	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, האמור בס"ק 2 לא ימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
סינגפור	19 05 2005	01 01 2006	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בפסקה 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
ליטא	15 09 2005	01 01 2007	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בפסקה 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
לטביה	20 02 2006	01 01 2007	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
פורטוגל	26 09 2006	01 01 2008	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בפסקה 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
קרואטיה	26 09 2006	01 01 2008	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
מולדובה	23 11 2006	01 01 2008	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
סלובניה	30 01 2007	01 01 2008	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
אסטוניה	29 06 2009	01 01 2010	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בפסקה 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.

מדינה	חתימה	תוקף	סעיף	לשון הסעיף
וייטנאם	04 08 2009	01 01 2010	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי העסקים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
דנמרק	09 09 2009	01 01 2012	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל הרווחים של המיזם לחלקיו השונים, אין בס"ק 2 דבר שימנע מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
טיוואן	24 12 2009	01 01 2010	7(4)	במידה שהיה נהוג בשטח לקבוע את רווחי העסקים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי העסקים של המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותו שטח לקבוע את הרווחים החייבים מס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בו; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שתוצאותיה יהיו תואמות את העקרונות הכלולים בסעיף זה.
גאורגיה	12 05 2010	01 01 2012	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחסם למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את רווחי החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם, יש לאמץ שיטת ייחוס כזאת שתביא לתוצאות התואמות את העקרונות שנקבעו בסעיף זה.
מלטה	28 07 2011	01 01 2014	7(4)	במידה שהיה נהוג במדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים שיש לייחס למוסד קבע על בסיס של ייחוס כלל רווחי המיזם לחלקיו השונים, לא ימנע האמור בס"ק 2 מאותה מדינה מתקשרת לקבוע את הרווחים החייבים במס לפי שיטת הייחוס שנהוגה בה; ואולם שיטת הייחוס שתאומץ תהיה כזאת שהתוצאות תהיינה בהתאם לעקרונות שנקבעו בסעיף זה.
פנמה	08 11 2012	01 01 2015	7(3)	מקום, בהתאם לס"ק 2, שמדינה מתקשרת מתאמת את הרווחים המיוחסים למוסד קבע של מיזם של אחת המדינות המתקשרות וממסה בהתאם את רווחי המיזם שחויבו במס במדינה האחרת, המדינה האחרת, במידה הדרושה לביטול כפל מס על הרווחים אלה, תערוך התאמה של סכום המס הנגבה על רווחים אלה. בקביעת התאמה כאמור, ייועצו הרשויות המוסמכות של המדינות המתקשרות זו בזו, במידת הצורך.

נספח ג': איחוד דוחות מס במדינות החברות ב- OECD

מדינה	איחוד דוחות לצורכי מס	שיעור החזקה מינימלי
1 אוסטריה	חברות תושבות אוסטריה רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות אוסטריה ובנוסף גם עם חברות נשלטות זרות	50%
2 בלגיה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
3 דנמרק	אשכול חברות תושבות דנמרק חייב לאחד דוח לצורכי מס. ניתן גם לאחד חברות נשלטות תושבות חוץ	100%
4 צרפת	חברות תושבות צרפת רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות צרפת	95%
5 יוון	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
6 איסלנד	חברות תושבות איסלנד רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות איסלנד	90%
7 אירלנד	לא ניתן לאחד דוחות לצורכי מס. כל חברה נדרשת להגיש דוח נפרד. עם זאת חברות באשכול חברות רשאיות ליהנות מהקלות ביחס לקיזוז הפסדים בחברות נשלטות באשכול החברות	75%
8 איטליה	חברות תושבות איטליה רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות איטליה	50%
9 לוקסמבורג	חברות תושבות לוקסמבורג רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות לוקסמבורג	95%

מדינה	איחוד דוחות לצורכי מס	שיעור החזקה מינימלי
10 הולנד	חברות תושבות הולנד רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות הולנד	95%
11 נורבגיה	איחוד במובנו הרגיל לא קיים בחוק אך ניתן לייחס הכנסות ולקזז הפסדים בקרב חברות באשכול החברות	
12 פורטוגל	חברות תושבות פורטוגל רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות פורטוגל	75%
13 שבדיה	איחוד במובנו הרגיל אסור אך ניתן לייחס הכנסות ולקזז הפסדים בין חברתיים באשכול החברות	
14 שווייץ	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד. עם זאת, לצורך מיסוי חברות במישור תת מדינתי, חברות מגישות דוחות מאוחדים ומייחסות הכנסותיהן של בסיס נוסחה.	לא רלבנטי
15 טורקיה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
16 בריטניה	איחוד דוחות במובנו הקלאסי לא קיים אולם חברות רשאיות להגיש group relief לצורך ייחוס הכנסות/הפסדים	
17 גרמניה	חברות תושבות גרמניה רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות גרמניה	50%
18 ספרד	חברות תושבות ספרד רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות ספרד	75% ולגבי חברות נסחרות 70%
19 קנדה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד. עם זאת, לצורך מיסוי חברות במישור תת מדינתי, חברות מגישות דוחות מאוחדים ומייחסות הכנסותיהן של בסיס נוסחה.	לא רלבנטי

מדינה	איחוד דוחות לצורכי מס	שיעור החזקה מינימלי
20 ארצות הברית	חברות תושבות ארה"ב רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות ארה"ב	80%
21 יפן	חברות תושבות יפן רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות יפן	100%
22 פינלנד	חברות תושבות פינלנד אינן רשאיות לאחד, אך ניתן לבצע הסכמים חברתיים ולהעביר הכנסות/לקזז הפסדים בין חברתיים של חברות תושבות פינלנד באשכול החברות	90%
23 אוסטרליה	חברות תושבות אוסטרליה רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות אוסטרליה וכן עם תושבות חוץ באשכול החברות	100%
24 ניו זילנד	חברות תושבות ניו זילנד רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות ניו זילנד וכן עם תושבות חוץ באשכול החברות	100%
25 מקסיקו	חברות רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס, שיטת איחוד הדוחות השתנתה החל בינואר 2014.	לא ברור
26 צ'כיה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
27 הונגריה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
28 פולין	חברות תושבות פולין רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות פולין	100%
29 דרום קוריאה	חברות תושבות דרום קוריאה רשאיות לאחד דוחות לצורכי מס עם חברות תושבות דרום קוריאה	100%

מדינה	איחוד דוחות לצורכי מס	שיעור החזקה מינימלי
30 סלובקיה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
31 צ'ילה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
32 סלובניה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי
33 ישראל	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד. עם זאת, בישראל קיים חריג המאפשר לסכום את ההכנסות בקבוצת חברות תעשייתיות בכפוף לעמידה בתנאים	לא רלבנטי
34 אסטוניה	חברות אינן רשאיות לאחד דוחותיהן לצורכי מס. כל חברה מגישה דוח בנפרד.	לא רלבנטי

מדינה	שיעורי מס חברות 1985	שיעורי מס חברות 1995	שיעורי מס חברות 2005	שיעורי מס חברות 2014
1 Australia	50%	36%	30%	30%
2 Austria	61.3%	34.3%	25%	25%
3 Belgium	45%	40.2%	34%	34%
4 Canada	45.1%	35.6%	35.6%	35.6%
5 Finland	60.2%	25%	26%	26%
6 France	50%	36.7%	33.8%	33.3%
7 Germany	62.6%	56.6%	38.3%	30%
8 Greece	44%	40%	32%	24%
9 Ireland	10%	10%	12.5%	12.5%
10 Italy	46.4%	52.2%	37.3%	34.1%
11 Japan	56.1%	50%	39.7%	41%
12 The Netherlands	43%	35%	31.5%	25.5%
13 Norway	50.8%	28%	28%	28%
14 Portugal	55.1%	39.6%	27.5%	27.5%
15 Spain	35%	35%	35%	30%
16 Sweden	60.4%	28%	28%	26.3%
17 Switzerland	34.6%	34.6%	33.7%	24.24%
18 United Kingdom	40%	33%	30%	28%
19 United States	49.6%	39.3%	39.3%	39.3%
20 Israel	61%	36%	25%	26.5%

¹⁰² The data is based on US Treasury Survey and BNA portfolios.

נספח ה': השוואות מנגנוני מס דומים בחקיקת המס המקומית במדינות ה-OECD

מדינה	משטר חנ"ז CFC	משטר מחירי העברה TP	מימון דק Thin capitalization	פטור השתתפות	תושבות תאגיד
1 אוסטרליה	לא קיים	לא קיים כפשוטו אבל אומץ עקרון arm's length	לא קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
2 בלגיה	לא קיים	קיים	לא קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
3 דנמרק	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
4 צרפת	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
5 יוון	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
6 איסלנד	קיים	קיים	לא קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
7 אירלנד	לא קיים	קיים	לא קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
8 איטליה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול
9 לוקסמבורג	לא קיים	קיים	לא קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
10 הולנד	לא קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
11 נורבגיה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
12 פורטוגל	לא קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
13 שבדיה	קיים	קיים	לא קיים	קיים	מקום התאגדות

מדינה	משטר חנ"ז CFC	משטר מחירי העברה TP	מימון דק Thin capitalization	פטור השתתפות	תושבות תאגיד
14 שווייץ	לא קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
15 טורקיה	קיים	קיים	קיים	קיים	מקום התאגדות
16 בריטניה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
17 גרמניה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
18 ספרד	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
19 קנדה	קיים	קיים	קיים	לא קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
20 ארצות הברית	קיים	קיים	קיים	לא קיים	מקום התאגדות
21 יפן	קיים	קיים	קיים	קיים	מקום מושב משרד רשום
22 פינלנד	קיים	קיים	קיים	קיים	מקום התאגדות
23 אוסטרליה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
24 ניו זילנד	קיים	קיים	קיים	לא קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
25 מקסיקו	קיים	קיים	קיים	לא קיים	שליטה וניהול
26 צ'כיה	לא קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות

מדינה	משטר חנ"ז CFC	משטר מחירי העברה TP	מימון דק Thin capitalization	פטור השתתפות	תושבות תאגיד
27 הונגריה	קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
28 פולין	לא קיים	קיים	קיים	קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
29 דרום קוריאה	קיים	קיים	קיים	לא קיים	שליטה וניהול
30 סלובקיה	לא קיים	קיים	לא קיים	לא קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
31 צ'ילה	לא קיים	קיים	קיים	קיים	מקום התאגדות
32 סלובניה	לא קיים	קיים	קיים	לא קיים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
33 ישראל	קיים	קיים	לא קיים	קיים באופן מסוים	שליטה וניהול או מקום התאגדות
34 אסטוניה	לא קיים ישנו מנגנון דומה לגבי בעלי מניות יחידים	קיים	לא קיים	קיים	מקום התאגדות